

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Pavel Soldán

3. ročník studijního oboru Pedagogika – veřejná správa (PED – VS)

kombinovaná forma

**Fungování dobrovolných hasičů a vliv na život
vesnice**

Olomouc 2017

doc. Mgr. Antonín Staněk, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně jen s pomocí zde uvedených zdrojů a literatury.

V Olomouci dne:

Pavel Soldán

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce panu doc. Mgr. Antonínu Staňkovi, Ph.D., za odborné vedení, spolupráci a všechny vstřícné rady, které mi poskytoval v průběhu vypracování mé práce.

ANOTACE

Tématem této práce je činnost sborů dobrovolných hasičů a její celkový vliv na život v obci. Kulturně-sociální významnost tohoto vlivu je ve společnosti často podhodnocována a spojována s určitými předsudky. Hasiči však, vedle nezištné pomoci při živelných katastrofách, organizačně zajišťují řadu kulturních akcí a významně se podílejí na společenském životu obce. Cílem práce je proto přesněji vyhodnotit a dokázat tyto souvislosti na příkladech konkrétních obcí. Z těchto informací je dále možné získat argumenty pro podporu činnosti dobrovolných hasičů obcemi i státem.

Teoretická část pojednává o základních pojmech a legislativních náležitostech problematiky dobrovolných hasičů v České republice, podává srovnání se zahraničím, a to především s okolními státy (Německo, Rakousko), a nastiňuje strukturu jednotek dobrovolných hasičů v Olomouckém kraji. Význam jejich činnosti ilustruje na příkladu obce Ptení.

Pro charakterizaci činnosti hasičských sborů byl vytvořen dotazník určený starostům třiceti obcí v okresech Prostějov a Olomouc, o přibližně stejném počtu obyvatel jako u obce Ptení (tedy okolo jednoho tisíce obyvatel). Ukázalo se, že ve všech obcích zahrnuje tato činnost vesměs podobné aktivity, především technickou a organizační pomoc při různých příležitostech, dále pořádání plesů, dětských dnů a vedení mládeže ve sboru. Ve většině obcí hasiči spolupracují i s jinými spolky. Všichni starostové považovali jejich činnost za celkově přínosnou pro obec.

KLÍČOVÁ SLOVA

Sbory dobrovolných hasičů; jednotky požární ochrany; občanská sdružení; společenský život vesnice; kulturní tradice

ABSTRACT

The theme of this thesis is the function of volunteer fire departments (VFD) and their overall impact on life in rural areas. The significance of this influence, in terms of cultural and social aspects, is often undervalued and associated with certain public prejudice. On the contrary, volunteer firefighters not only secure help in case of natural disasters, but they also organise a great deal of cultural events and play major role in the village's social life. The aim of this thesis is to evaluate and prove these relations more precisely. Using these data, it is possible to obtain arguments for VFD to be more effectively supported by the villages as well as the state.

The theoretical part deals with some basic terms and legislature concerning the VFD in the Czech Republic, accompanied by comparisons to other countries, especially to those adjacent to the Czech Republic (such as Germany or Austria). It also outlines the structure of the VFD units in the Olomouc region. The importance of their activities is illustrated on the village of Ptení.

In order to analyse the range of activities performed by the VFD, a survey was carried out with mayors of thirty villages in the Prostějov and Olomouc district, with population comparable to Ptení (about 1,000). Relatively similar activities were mentioned by all the mayors – mainly technical and organisational help in different occasions, organisation of balls, children's days and leading the youth in the department. In most of the villages, the VFD cooperates with other societies. All the mayors regarded their work as beneficial on the whole.

KEYWORDS

Volunteer fire departments; firefighting units; citizens associations; rural social life; cultural traditions

OBSAH

Úvod	8
I Teoretická část.....	10
1 Vymezení některých pojmů.....	11
1.1 Vymezení pojmu „sbor dobrovolných hasičů“ v České republice.....	11
1.2 Historie organizovaných dobrovolných hasičů na našem území	12
1.3 Zakotvení dobrovolných hasičů dnes a jejich působení v oblasti požární ochrany České republiky.....	14
1.3.1 Historie.....	14
1.4 Členění jednotek požární ochrany.....	15
1.4.1 Kategorie jednotek	15
2 Legislativní ukotvení	17
2.1 Legislativa	17
2.2 Organizace sdružující dobrovolné hasiče.....	19
2.2.1 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska	21
2.2.2 Hasičská vzájemná pojišťovna (HVP).....	21
2.3 Organizační struktura a činnost hasičských sborů	22
2.3.1 Činnosti dobrovolných hasičů	22
3 Rozšíření dobrovolných hasičů ve světě	24
3.1 Evropa	24
3.1.1 Německo	25
3.2 Severní Amerika.....	26
3.3 Jižní Amerika	27
3.4 Asie.....	28
3.5 Austrálie	28
3.6 Afrika	28
4 Dobrovolní hasiči v Olomouckém kraji	29
4.1 Prostějovský okres.....	29
5 Porovnání s Moravskoslezským krajem	30
5.1 SDH Ostrava-Kunčičky.....	30
5.1.1 Historie sboru.....	30
5.1.2 Současnost	30
6 Dobrovolní hasiči v obci Ptení	31

6.1	Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce Ptení.....	31
6.1.1	Vybavení jednotky	32
6.2	SDH Ptení.....	33
6.2.1	Historie sboru.....	33
6.3	Současnost.....	35
6.3.1	Základní činnosti sboru.....	35
6.3.2	Důvody členství	36
6.3.3	Kulturně-sociální funkce.....	36
II	Praktická část.....	38
1	Respondenti	39
2	Otázky.....	40
3	Použité metody šetření	42
3.1	Čas vyplňování dotazníku	42
3.2	Návštěvnost	43
4	Vyhodnocení.....	44
5	Diskuse	55
	Závěr.....	56
	Seznam použité literatury a internetových odkazů.....	58
	Seznam použitých symbolů a zkratk	60
	Seznam obrázků.....	62
	Seznam grafů	63
	Seznam tabulek.....	64
	Seznam příloh.....	65
	Příloha P I: Kompletní znění dotazníku	66
	Příloha P II: Fotografie SDH Ptení.....	68

ÚVOD

Tato práce se zabývá vztahem mezi fungováním dobrovolných hasičů a životem na vesnici. Sám jsem starostou sboru dobrovolných hasičů v obci Ptení a na základě svých zkušeností jsem přesvědčen, že činnost hasičů má na chod obce zcela zásadní vliv, a to nejen z hlediska bezpečí při živelných pohromách, ale i dalších kulturně-spoločenských oblastí kvality života v obci.

V povědomí společnosti jsou hasiči často vnímáni jako „veselá parta z mokré čtvrti“, která pokud má zasáhnout, nadělá více škody jako užitku. K ukotvování těchto představ nepochybně přispívají i některé filmy, například „Hoří má panenka“, který podal veřejnosti na hasičské sbory přímo zesměšňující pohled. Ve vesnické společnosti jsou navíc vztahy obecně otevřenější, proto jsou tyto předsudky pevněji zakořeněné a případná selhání mají viditelnější důsledky. Dobrovolní hasiči však fungují jako každý jiný spolek, který se sice umí občas dobře pobavit a odměnit, nicméně sdružuje lidi, kteří jsou ochotni se obětovat pro veřejné blaho v kteroukoliv denní či noční hodinu při pomoci druhým, a navíc věnují čas kulturní činnosti a jiným humanitárním aktivitám, a to vše nad rámec svých civilních profesí a osobních životů.

Ve své práci bych se proto rád pokusil přiblížit činnost sboru dobrovolných hasičů, nastínit fungování jejich jednotek a zhodnotit jeho současný stav. Především bych však chtěl prokázat přímý vliv činnosti dobrovolných hasičů na chod života v obci. K tomuto účelu jsem vytvořil dotazník, který byl vyplněn starosty různých obcí v okresech Prostějov a Olomouc. Od respondentů žádal zhodnocení tohoto vlivu v jejich obci. Otázky se proto týkají jednotlivých aktivit organizovaných sbory dobrovolných hasičů, zároveň však i posouzení celkového přínosu těchto činností pro obec.

Práce je členěna na část teoretickou a praktickou. Teoretická část se v prvních oddílech zabývá historií dobrovolných hasičů v českých zemích, legislativním ukotvením jejich činnosti a také rozšířením této činnosti v zahraničí (Evropa, Amerika, Asie, Austrálie, Afrika; zvláštní pozornost je pak věnována Německu, které náš sbor navštívil při příležitosti 150. výročí založení sboru v obci Vilshofen an der Donau). V dalších oddílech práce pojednává o organizační struktuře hasičských sborů v Olomouckém kraji. Připojeno je také srovnání s krajem Moravskoslezským, v němž je situace analogická. Dále se zaměřuje přímo na Sbor dobrovolných hasičů (SDH) Ptení, na němž je vedle shrnutí jeho historie a základní činnosti ilustrován jeho kulturně-sociální význam pro život v obci.

Praktická část podrobněji popisuje zvolený okruh respondentů, zdůvodňuje formulace jednotlivých otázek dotazníku a poté se zabývá analýzou výsledků šetření. Záměrem tohoto dotazníku bylo především vysledovat, jak moc je hasičský sbor v obci činný organizováním akcí, jejich zabezpečováním, i jinou technickou či organizační pomocí, a to nejen při požáru. Nepokouší se však pouze rozebrat jednotlivé aktivity sboru dobrovolných hasičů, ale i vysledovat celkový přínos pro obec. V závěru jsou srovnány výsledky šetření respondentů s SDH Ptení a nastíněny argumenty proč a jakým způsobem je možné činnost SDH podporovat. Kompletní znění dotazníku je zařazeno do příloh práce. V nich jsou také doloženy některé fotografie z akcí pořádaných SDH Ptení.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ NĚKTERÝCH POJMŮ

Sbory dobrovolných hasičů (dále jen SDH) jsou základním prvkem celorepublikového Sdružení hasičů Čech Moravy a Slezska (dále jen SH ČMS).

Jak vyplývá z Výroční zprávy SH ČMS za rok 2015, sdružení mělo ke konci roku celkem 354 650 členů v 7 736 sborech (SDH), 77 okresních sdruženích a 14 krajských sdruženích.

62 292 členů pracovalo v 6 308 jednotkách sborů dobrovolných hasičů obcí. Struktura členské základny: muži: 261 749, ženy: 92 901. Z toho mladí hasiči do 18 let: 54 794, hasiči nad 18 let: 299 856. Se základnou převyšující 350 tis. členů se tak dá zajisté hovořit o jednom z nejpočetnějších občanských sdružení působících na území ČR. (SH ČMS, 2015)

1.1 Vymezení pojmu „sbor dobrovolných hasičů“ v České republice

Sbor dobrovolných hasičů je obecné označení dobrovolnického hasičského sboru a zároveň součást názvu většiny konkrétních dobrovolných hasičských sborů.

Hasičské sbory dříve plnily úlohu, kterou dnes zastávají profesionální sbory. Dlouho byly jedinou organizovanou složkou, která se starala o ochranu před požáry a jinými neštěstími. (DH, 2016)

V mnoha zemích dobrovolné sbory doplňují činnost profesionálních hasičských sborů a činnost hasičských útvarů průmyslových a podobných firem. (Sbor dobrovolných hasičů Zákupy, 2005). V České republice příspěvkové profesionální sbory tvoří dohromady Hasičský záchranný sbor České republiky. Dobrovolné sbory jsou buď právně samostatné, anebo jsou organizačními složkami občanských sdružení (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska – SH ČMS, Česká hasičská jednota – ČHJ, Moravská hasičská jednota – MHJ) a bývají sponzorovány obcemi nebo firmami. Tyto dobrovolné sbory se jako subjekty nepodílejí na zásahových a likvidačních pracích při řešení mimořádných událostí. K mimořádným událostem vyjíždějí jednotky sborů dobrovolných hasičů, které zřizují obce nebo podniky jako svou organizační složku (nikoliv občanská sdružení). Zkráceně lze tedy hovořit o dobrovolných hasičích ve výjezdu či zásahu. (HZS ČR, 2009)

Kromě hašení požárů zasahují hasiči včetně dobrovolných obvykle také při povodních a jiných živelních pohromách, ekologických haváriích, pomáhají při dopravních nehodách

a jiných mimořádných událostech, poskytují jinou technickou pomoc. Spolupůsobí též při prevenci požárů a prevenci dalších podobných nežádoucích událostí.

Důležitým faktorem základní charakteristiky je dobrovolnost, neplacená činnost, na které je práce sborů dobrovolných hasičů postavená. Práci odvádějí členové SDH ve svém volném čase, bez nároku na odměnu, často do pozdních nočních hodin, přičemž musí další den nastoupit do svého zaměstnání. Neposkytuje se jim žádné volno, či jiné úlevy.

Hasičské sbory jsou často i spolkem významným z hlediska společenského života obce. Podobně jako Sokol, myslivecké a lidové umělecké sbory, místní fotbalové kluby atd., zajišťují pořádání společenských akcí v místě svého působení, fungují jako pořadatelská služba při akcích obce a pomáhají s výchovou zapojením mládeže do zájmové činnosti. Jsou nositeli a uchovávateli tradic, často jsou spojeni s duchovním životem obce, tradičně jsou členové SDH také členové církevní obce v místě svého bydliště.

V současné době se SDH zapojují také do soutěže v hasičském umění označovaném jako požární sport. Toto odvětví činnosti SDH je opravdu velmi náročnou sportovní disciplínou, která vyžaduje nejen perfektně zvládnuté hasičské dovednosti, ale také fyzickou kondici, vybavení – jak výstrojí, tak výzbrojí, na té nejvyšší úrovni a také vybavení požární technikou v určité kvalitě. Na takové vybavení si většinou členové SDH musí vydělat sami, ať už požádáním plesů, zábav či různých jiných akcí, nebo i brigádnickou činností ve volném čase. A od závodníků se zase očekává poctivý trénink a plné nasazení za všech okolností. (SDH Ptení, 2017)

1.2 Historie organizovaných dobrovolných hasičů na našem území

Počátky vzniku organizovaných dobrovolných hasičů sahají do druhé poloviny 19. století, kdy ostatně vzkvétala spolková činnost prakticky ve všech oblastech života tehdejší společnosti.

První sbor dobrovolných hasičů na území Rakousko-Uherska, a tedy i Česka, je Sbor dobrovolných hasičů Zákupy. V roce 1850 požádala městská rada někdejšího důstojníka Ferdinanda Leitenbergera, který byl znám jako vynálezce a také znalec hašení požárů, aby založil a zorganizoval hasičský sbor. Žádosti vyhověl a sbor založil. Členy sboru byli vedle Němců i Češi. Roku 1855 Ferdinand Leitenberger vytvořil a nechal vydat odbornou

ilustrovanou brožuru „Freiwilige Pompierskorps“, tedy „Dobrovolné hasičské sbory“, která se stala pomůckou pro obdobné hasičské sbory vznikající v českém království.

V rámci zdravého soutěžení v zakládání a provozování spolků mezi německou a českou komunitou na sebe odpověď české veřejnosti nedala dlouho čekat a nejstarší český sbor dobrovolných hasičů vznikl ve Velvarech¹, založen byl roku 1864. Postupně vznikly SDH po celém Rakousku-Uhersku a na našem území byly zakládány i v těch nejmenších obcích, kde byly často pýchou obyvatel a obce se snažily přispívat na jejich vybavení a činnost, jelikož je SDH reprezentovaly navenek, před ostatními obcemi.

Dobrovolní hasiči se mezi sebou oslovovali „bratře“, toto oslovení se zachovalo dodnes. Do řad SDH vstupovali ponejvíce bývalí vojáci, důstojníci a občané, kteří se chtěli aktivně podílet na pomoci obyvatelstvu. Hasičské sbory se věnovaly jednak hašení požárů a likvidaci následků živelních pohrom a jiných neštěstí, ale věnovali se také prevenci a osvětové činnosti. Jelikož vycházely z tradice křesťanské vzájemné pomoci, byly vždy spojeny s církevním životem obce.

Rok 1918 neměl na činnost SDH výraznější vliv, došlo jen k přejmenování (počeštění) některých názvů sborů.

Velkým zlomem byl konec II. světové války, kdy došlo v pohraničních oblastech k odsunu Němců a přílivu českých osídlenců. Tím se zásadně změnila skladba obyvatelstva. Také se změnilo celospolečenské politické klima. Objevily se snahy SDH odtrhnout od křesťanských tradic a jejich činnost zpolitizovat. Z popudu revolučních národních výborů byly svolávány ustavující schůze SDH s cílem prosadit změny v jejich vedení.

Po válce byla často zničena výstroj a výzbroj SDH, a proto byly pořádány veřejné sbírky a plesy. Postupně se podařilo vybavení obnovit, a to dokonce v lepší kvalitě, než byla před válkou. V poválečném nadšení se také hlásilo mnoho nových členů a začala se psát nová kapitola SDH. Mnohé sbory si pořídily nejen hasičské stroje, ale například i sanitní vozy.

V roce 1948 se po dalších politických rozbrojích některé sbory téměř rozpadly, jinde byly zvoleny nové výbory a vyměnili se členové.

Roku 1953 došlo k celostátnímu přejmenování na Československý svaz požární ochrany se zdůvodněním, že hlavním úkolem má být prevence. Z hasičů tak naráz byli požárníci, oni si však dál říkali hasiči. Začali se ještě více zaměřovat na práci s mládeží,

---

¹ Město v okrese Kladno

vznikali požárnické a zároveň i pionýrské oddíly, a ve sborech se tak často zapojila celá rodina. (SDH Ptení, 1980)

Po sametové revoluci docházelo k návratu a navazování na historické tradice. Obnovovaly se znaky a prapory sdružení, navrátil se název hasiči a členové se opět hlásili ke křesťanské tradici sboru.

V novodobé historii byli dobrovolní hasiči mnohokrát prověřeni nejen v ohni. V roce 2002 postihla velkou část republiky ničivá povodeň. Vedle profesionálních záchranářů odvedli SDH největší kus práce. To se opakovalo i v dalších letech, při dalších neštěstích. Dobrovolní hasiči obhájili svou pověst a zůstali respektovanými členy společnosti. (ČT 24, 2013)

1.3 Zakotvení dobrovolných hasičů dnes a jejich působení v oblasti požární ochrany České republiky

Je důležité hned na úvod osvětlit pojmy, které jsou ještě dnes drtivou většinou veřejnosti buď mylně pochopeny, nebo rovnou vnímány jako jedno a totéž. Jedná se o pojmy: „Sbor dobrovolných hasičů“ – SDH, „Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce“ – JSDHO. Dále složku „Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku“ – JSDHP zde uvádím v rámci řešeného tématu pouze pro úplnost.

1.3.1 Historie

Již byla zmíněna téměř 200 let trvající tradici dobrovolných hasičů na našem území. Obecná potřeba čelit jak požárům v samotných počátcích, tak posléze šířeji i živelným pohromám a dalším mimořádným událostem vedla menší či větší skupiny k tvorbě jednot či spolků, které by umožňovaly organizovaný a tím efektivnější způsob, jak čelit těmto událostem – a to nejen ve větších městech, ale i na venkově. Postupně tak vznikaly sbory dobrovolných hasičů napříč českými i moravskými zeměmi, jak před I. světovou válkou (do tohoto období například též spadá vznik Hasičské vzájemné pojišťovny založené dne 17. 6. 1900 a poté znovuobnovené v roce 1992), tak v období První republiky.

Zásadní změny ovšem nastaly po politických a společenských transformacích po roce 1948. V roce 1953 byl přijat Zákon o státním požárním dozoru a požární ochraně, jenž byl posléze zrušen a nahradil jej roku 1958 zákon nový, který převedl významné kompetence v oblasti požární ochrany na Národní výbory a nově vznikající Československý Svaz požární ochrany. Dobrovolní hasiči se tak stali součástí „Národní fronty“. Jejich vedení/velení bylo

řízeno a činnost financována ze strany Místních národních výborů (MNV). V tomto období tak došlo k rozšíření vlivu státu v oblasti PO² a ke splynutí činností a kompetencí jak ve smyslu péče o svěřenou techniku a věcné vybavení, tak v samotném zajišťování požární ochrany. Toto uspořádání se postupně ukázalo jako ne zcela funkční, jelikož neslo řadu nevýhod a rizik spojených zejména s odpovědností a vůbec pojetím péče o svěřený majetek.

Další zásadní změna nastala přijetím Zákona 133/1985Sb. o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů, jenž nově upravoval vznik jednotek požární ochrany obcí a podniků, potažmo jednotlivé stupně (JPO I, JPO II, JPO III, (profesionální/dobrovolné jednotky) z pohledu dnešního IZS³. Zřizovateli jednotek se staly obce a podniky, které financují pořízení a údržbu autoparku, zásahové techniky, věcného vybavení, jakož i odborný výcvik a nezbytná školení členů jednotek. Tedy materiálně zajišťují provoz jednotek PO jako celek. (DH, 2017)

1.4 Členění jednotek požární ochrany

1.4.1 Kategorie jednotek

a) Jednotka s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele se označuje jako:

- **JPO I**

- jednotka HZS kraje, s územní působností zpravidla do 20 minut jízdy z místa
- dislokace a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 2 minut

- **JPO II**

- jednotka SDH obce, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa
- dislokace, která zabezpečuje jeden (JPOII/1) nebo dva (JPOII/2) výjezdy družstva minimálně o zmenšeném početním stavu a zřizuje se ve vybrané obci s počtem obyvatel zpravidla nad 1000 a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 5 minut

- **JPO III**

---

² Požární ochrana

³ Integrovaný záchranný systém

- jednotka SDH obce s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace, která zabezpečuje jeden (JPOIII/1) nebo dva (JPOIII/2) výjezdy družstva minimálně o zmenšeném početním stavu a zřizuje se ve vybrané obci s počtem obyvatel zpravidla nad 1000 a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 10 minut
- b) Jednotka s místní působností zasahující zejména na území svého zřizovatele, pokud není v případě rozsáhlých mimořádných událostí požadován výjezd jednotky jinam v souladu s právním předpisem 11
- **JPO IV**
    - jednotka HZS podniku
  - **JPO V**
    - jednotka SDH obce s působností na zpravidla na pro území obce, která ji zřizuje
  - **JPO VI**
    - jednotka SDH podniku
  - **JPO N**
    - jednotka SDH obce nebo podniku, která není zařazena do plošného pokrytí území kraje jednotkami
    - požadavky na tuto jednotku jsou stejné jako u jednotky kategorie JPO V
    - nezařazenou do plošného pokrytí je také požární hlídka

(MV – Metodika pro zřizování jednotek dobrovolných hasičů obcí, 2009)

2 LEGISLATIVNÍ UKOTVENÍ

2.1 Legislativa

- ZÁKONY

- 1) č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru)
- 2) č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- 3) č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů
- 4) č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů
- 5) č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií)
- 6) č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů
- 7) č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů
- 8) č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- 9) č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů
- 10) č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

- NAŘÍZENÍ VLÁDY

- 1) č. 34/1986 Sb., o jednorázovém mimořádném odškodňování osob za poškození na zdraví při plnění úkolů požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů
- 2) č. 91/2010 Sb., o podmínkách požární bezpečnosti při provozu komínů, kouřovodů a spotřebičů paliv

- 3) č. 110/2001 Sb., kterým se stanoví další vozidla, která mohou být vybavena zvláštním zvukovým výstražným zařízením doplněným zvláštním výstražným světlem modré barvy
  - 4) č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů
  - 5) č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů
  - 6) č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání, humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva
  - 7) č. 352/2003 Sb. o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniků a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí nebo podniků
- VYHLÁŠKY
    - a) Ministerstva vnitra
      - 1) č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), ve znění pozdějších předpisů
      - 2) č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů
      - 3) č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb.
      - 4) č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva
      - 5) č. 226/2015 Sb., o zásadách pro vymezení zóny havarijního plánování a postupu při jejím vymezení a o náležitostech obsahu vnějšího havarijního plánu a jeho struktury
      - 6) č. 87/2000 Sb., kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živců v tavných nádobách
      - 7) č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění vyhlášky č. 268/2011 Sb.

- 8) č. 34/2016 Sb., o čištění kontrole a revizi spalinové cesty
  - 9) č. 407/2015 Sb., kterou se stanoví druhy a vzory služebních stejnokrojů Hasičského záchranného sboru České republiky, způsob označení příslušnosti k Hasičskému záchrannému sboru České republiky a odlišujícího označení, vzory služebních průkazů a průkazů zaměstnanců a způsob prokázání příslušnosti služebním průkazem a vzory velkého a malého znaku Hasičského záchranného sboru České republiky a základní znaky charakterizující praporek Hasičského záchranného sboru České republiky (výstrojní vyhláška hasičského záchranného sboru)
- b) Ministerstva financí
- 1) č. 62/2001 Sb., o hospodaření organizačních složek státu a státních organizací s majetkem státu, ve znění pozdějších předpisů
  - 2) č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb.
- POKYNY GENERÁLNÍHO ŘEDITELE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR
    - 1) č. 57/2013, kterým se stanoví základní zaměření pravidelné odborné přípravy jednotek požární ochrany a příslušníků Hasičského záchranného sboru ČR

(DH, 2011; Krizová legislativa, 2016; MV GŘ HZS ČR, 2014)

2.2 Organizace sdružující dobrovolné hasiče

Sbory, jako základní organizace dobrovolných hasičů, zastřešuje v České republice Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (SH ČMS). Je to největší sdružení pod hlavičkou hasičů. V menší míře pak některé dobrovolné sbory v Čechách sjednocuje Česká hasičská jednota, na Moravě působí Moravská hasičská jednota, která také sdružuje i Slezské sbory.

Tato sdružení jsou na sobě nezávislá, i když činnost dobrovolných hasičů se téměř neliší a funguje prakticky stejně. Bohužel po organizační stránce nevládne naprostá jednota, na rozdíl od práce základních sborů dobrovolných hasičů, které sjednocuje jejich poslání.

Všechny sbory jsou označeny evidenčním číslem, které má šest míst a první trojčíslí vychází z jednotného statistického číslování okresů, druhé pak vychází z velikosti a významu, kdy číslo I mají profesionální hasičské záchranné sbory. Další kategorie potom jsou:

- Tzv. „dvojky“, neboli kategorie II, která je předurčena a připravena pro široké spektrum zásahů od dopravních nehod po chemickou havárii v závislosti na vybavenosti jednotky a řádu pro příslušnou lokalitu. Hasiči drží celodenní hotovost a jsou připraveni k výjezdu nejpozději 5 minut po vyhlášení poplachu. Přitom je na zbrojnici vždy připraveno několik hasičů k výjezdu a jsou částečně odměňováni příslušným obecním úřadem. Většinou se ve volném čase věnují údržbě techniky a zmiňovaná částka je velmi symbolická.
- V kategorii III, tak řečené „trojky“ je zavedenou praxí, že ve vybavení je minimálně jeden cisternový vůz s vodou. Většinou zde není stálá služba, ale jedná se o jeden z nejrozšířenějších typů jednotek. Vyjíždějí dle vybavení ke všem možným zásahům dle strategického bojového plánu. Jednotka by měla vyjet do 10 minut od vyhlášení mimořádné události, tedy poplachu, jímž se většinou svolávají za zvuků místní sirény. Kategorie III: Jednotka může i nemusí mít stálé služby na hasičské zbrojnici. Vyjíždí jako kategorie II i mimo katastr své obce. Výjezdová předurčenost jednotky závisí na vybavení a na bojovém řádu pro příslušnou oblast. (Výjezdová předurčenost se volí pro jednotky SDH podle dojezdových časů jednotky HZS⁴ do dané lokality a podle vybavení jednotky.
- Kategorie IV: Tomuto zařazení odpovídají podnikové hasičské sbory. V těchto podnicích je rizikovost tak vysoká, že je nutno zřizovat takovéto jednotky, v režimu jako u profesionálních sborů a výjezd je zde stanoven na dobu maximálně do 2 minut od vyhlášení poplachu. Zaměstnanci slouží nepřetržité směny.
- Pětka neboli kategorie římská V. Vůbec nejširší využití dobrovolných hasičů obce, kterou je zřízena a na jejímž katastru zasahuje. Na žádost operačního střediska při rozsáhlejších zásazích lze využít i v širším rozsahu, zpravidla ovšem jako pomocné týlové zabezpečení či pomoc při dopravě vody. Výjezd bývá zpravidla stanoven na 10 minut od vyhlášení poplachu.
- Poslední kategorií je římská VI, jež je označení pro jednotku dobrovolných hasičů podniku (JSDHP). Je zřizována podnikem neboli podnikající fyzickou nebo

---

⁴ Hasičský záchranný sbor

právníckou osobou. Měla by zasahovat a je prvotně tedy určena pro areál firmy, ale samozřejmě lze v případě nouze na žádost operačního informačního střediska vyslat i mimo areál jinam. Jednotka musí vyjet z místa trvalé dislokace do 10 minut od vyhlášení poplachu.

2.2.1 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska vydává jednou za 14 dní Hasičské noviny a též spravuje vlastní web dobrovolných hasičů s velmi širokým spektrem informací.

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska uzavřelo v roce 2001, přesněji v únoru, smlouvu s Folklórním sdružením České republiky o vzájemné spolupráci a také zejména o společné propagaci a vzájemné podpoře svých akcí, což také prospívá společnému duchu a zejména udržování společných tradic. Tyto tradice jsou propojeny do fungování společného života, a to zejména na vesnicích.

Další smlouva byla uzavřena například také s Vysokou školou báňskou – Technickou univerzitou Ostrava o společné spolupráci ve studijní i odborné oblasti, jako je například zadávání témat diplomových prací.

SH ČMS provozuje i dvě školy: Ústřední hasičskou školu v Jánských Koupelech u Opavy a Ústřední hasičskou školu v Bílých Poličanech u Dvora Králové nad Labem.

Z výše uvedeného vyplývá, že hasiči se snaží být, a jsou nositeli tradic a díky tomu se jim daří svou historii nejen ctít, ale také uchovávat pod patronací SH ČMS. V tomto duchu tedy bylo zřízeno Centrum hasičského hnutí na zámku v Příbyslavi. Toto muzeum je zřízeno a provozováno sdružením a je všemi jednotlivými sbory podporováno. Oproti tomu je například Statutárním městem Ostrava zřízeno a provozováno Hasičské muzeum. I to je ovšem pro uchovávání tradic hasičstva přínosem, navíc s podporou města.

2.2.2 Hasičská vzájemná pojišťovna (HVP)

S hasičským dobrovolnictvím a s jeho tradicí také úzce souvisí i Hasičská vzájemná pojišťovna, která byla založena původně v roce 1900. Nyní po pádu totalitního režimu byla HVP znovu obnovena, a to v roce 1992 s pokusem znovuobnovit staré tradice. Většinu jejich akcí vlastní dobrovolní hasiči, tedy jednotlivé sbory, jako občanská sdružení, v nichž akcionáři mají akcie na jméno.

2.3 Organizační struktura a činnost hasičských sborů

Jak bylo zmíněno, dobrovolní hasiči na území ČR jsou organizováni v rámci SH ČMS, jako nástupnického subjektu Svazu požární ochrany ČSFR⁵. Normou upravující jeho činnost jsou „Stanovy“. Ty jsou přijímány „Sjezdem SH ČMS“ jakožto vrcholným rozhodovacím orgánem sdružení. Jednotlivé organizační složky kopírují územní členění ČR v úrovních Kraj, Okres, Obec. Jednotlivými složkami pak jsou „KSH“ – Krajské sdružení hasičů, „OSH“ – Okresní sdružení hasičů a „SDH“ – Sbor dobrovolných hasičů (na úrovni obce). Za jistý organizační mezistupeň pak můžeme pokládat „OKRSEK“, jenž sdružuje zpravidla vždy v úzce vymezeném území cca 5 SDH spolu sousedících obcí.

Statutárními orgány organizačních složek jsou: „výkonný výbor KSH“, „výkonný výbor OSH“, „výbor okrsku“ a „výbor sboru“. Členové výboru SDH jsou voleni Valnou hromadou (členy) sboru. Funkční období členů výborů na všech úrovních je 5leté. Za výbor jedná starosta, velitel, případně pověřený člen výboru – náměstek.

2.3.1 Činnosti dobrovolných hasičů

V základním rámci okruh činností dobrovolných hasičů definují Stanovy SH ČMS v čl. 3:

- 1) Činnost SH ČMS je vymezena ústavou, platnými právními předpisy ČR a těmito stanovami.
- 2) Ve sdružení, v jeho orgánech a organizačních jednotkách (pobočných spolcích) se nepřipouští činnost, která není dovolená příslušnými ustanoveními OZ⁶.
- 3) SH ČMS, v souladu s cílem své činnosti a v rámci základních podmínek této činnosti (čl. 2 odst. 2), pomáhá veřejnosti, zejména obcím, státním orgánům, fyzickým a právnickým osobám takto:
  - a) zejména ze svých členů vyhledává členy jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí a vybírá dobrovolníky pro výkon dobrovolnictví,
  - b) při předcházení požárům zejména tím, že provádí odbornou přípravu zájemců o získání odborné způsobilosti v PO, školení zaměstnanců, zpracování dokumentace PO, vyvíjí preventivně-výchovnou činnost mezi občany a mládeží,

⁵ Česká a Slovenská Federativní Republika

⁶ Občanský zákoník

- c) při likvidaci požárů a jiných mimořádných událostí, při nichž sdružení, jeho orgány, organizační jednotky (pobočné spolky) a členové mohou přispět k záchraně života, zdraví nebo majetku; za tímto účelem se zvláště podílí na odborné přípravě členů, velitelů, strojníků a dalších specialistů jednotek požární ochrany, na ustavování jednotek, provádí údržbu a opravy technických prostředků a objektů PO včetně vodních zdrojů,
  - d) při odstraňování následků událostí uvedených v písm. c),
  - e) při uspokojování zájmů dětí a mládeže prostřednictvím všestranné činnosti zejména v kolektivech mladých hasičů, dorostenců a dorostenek při pravidelné celoroční činnosti, prázdninových a dalších volnočasových aktivitách včetně mezinárodních, organizováním soutěží, preventivně výchovné činnosti v oblasti požární ochrany, táborů, vzdělávacích akcí a dalších aktivit. Nabídkou aktivního volného času pro své mladé členy pomáhá při ochraně před rizikovými projevy chování – šikanou, vandalismem, brutalitou, rasismem, kriminalitou, drogovou závislostí, alkoholismem a dalších,
  - f) při organizování vzdělávacích, kulturních, sportovních a jiných akcí pro své členy i pro další občany, včetně ubytovacích a stravovacích činností, jakož i ediční a publikační činnosti a dokumentaci historie požární ochrany a hasičstva,
  - g) při plnění úkolů ochrany obyvatelstva,
  - h) při organizování sportovně – organizační, informační, propagační a osvětové činnosti v rámci zapojení do sportovních a všeobecně tělovýchovných aktivit, jako jsou soutěže, školení, zkoušky, soustředění a další; vytváření materiálních a personálních podmínek a zajišťování pro tyto činnosti široké informovanosti v této oblasti,
- 4) Činnost sdružení je blíže vymezena působností jednotlivých orgánů a organizačních jednotek (pobočných spolků), uvedenou zejména v části třetí a následující. Sdružení je podle příslušných ustanovení OZ, svého účelu a vlastní činnosti veřejně prospěšné.
(DH, 2017)

3 ROZŠÍŘENÍ DOBROVOLNÝCH HASIČŮ VE SVĚTĚ

Dobrovolní hasiči patří mezi nejstarší a celosvětově nejrozšířenější zájmové organizace vůbec. Najdeme je ve všech koutech světa. Nositeli tradice dobrovolných hasičů byli v mnohých zemích bílí farmáři (potomci holandských a německých osadníků). S jejich odchodem tyto tradice zanikly. Následující kapitola se zabývá činností dobrovolných hasičů na jednotlivých kontinentech.

3.1 Evropa

V Evropě (zejména střední a západní) fungují sbory dobrovolných hasičů na podobném principu jako u nás, rozdíl je v počtu organizací, které je zastřešují a v materiální pomoci, která se jim dostává. V sousedním Polsku, na Slovensku a v Maďarsku jsou systém a vybavení velice podobné. V Německu, Rakousku a Itálii potkáváme nejen podobný systém organizace dobrovolných hasičů, ale máme i stejnou historii a tradice. Čím se lišíme, je množství finančních prostředků, které na svou činnost dostávají od obcí a státu, a tedy i kvalita výzbroje a výstroje hasičů.

Jiná situace je na východě Evropy. V Rusku, stejně jako v Litvě či Bělorusku a na Ukrajině se dobrovolní hasiči prakticky nepodílejí na zajištění PO v zemi. Dle mého názoru to je jednak tím, že v zemi není tradice dobrovolné požární ochrany, jednak nedostatkem financí na její vytvoření na místní úrovni a také neochotou lidí vykonávat nějakou činnost zdarma a dobrovolně.

Vzhledem k tíživé sociálně-ekonomické situaci v zemi a malým mzdám se všichni snaží uživit mimo svá zaměstnání na brigádách či při druhém zaměstnání. Logicky jim potom už nezbyvá čas zabývat se ve svém volném čase dobrovolnou požární ochranou. Tato situace jako u dalších dvou zmíněných zemí vychází hlavně z ruského systému PO a je pozůstatkem společného státního uspořádání v době SSSR⁷.

Na Ukrajině je možné očekávat zlepšení a změnu této situace s jejím postupným přibližováním se západní Evropě a standardům Evropské unie, do které by alespoň západní část země ráda brzy vstoupila. Dobrovolní požárníci se vzhledem ke svému vybavení a stupni připravenosti podílejí na protipožárním pokrytí teritoria, obdobně jako v Ruské federaci, v minimální míře.

---

⁷ Sovětský svaz (doslova: Svaz sovětských socialistických republik)

3.1.1 Německo

Ve spolkové republice Německo jsou téměř v každé i malé obci a ve všech městech ustanoveny dobrovolné hasičské sbory neboli "Freiwillige Feuerwehr". Velmi zajímavé je například to, že i hlavní město Berlín, které má 3,6 miliónů obyvatel, má kromě profesionálních hasičů také dobrovolné. Pouze 100 německých měst, a to nad 100 tisíc obyvatel, má profesionální hasičskou službu, nazývanou v německém jazyce „Berufsfeuerwehr“. Ovšem i vedle v těchto městech funguje také dobrovolný sbor. Mnohde fungují obě služby ve shodě a dohromady, což je základní filozofií hasičstva v Německu. Jádro tvoří profesionální hasiči, s nimiž drží službu i dobrovolníci, kteří ovšem nejsou k dispozici na stanici, ale jsou běžně zapojeni v pracovním procesu. Převážně se ovšem jedná o zaměstnance města, které je současně zřizovatelem jednotky, Tito zaměstnanci pracují potom například při údržbě zeleně, kdy mohou být dobře dostupní pro případný dojezd do hasičské zbrojnice a výjezd na vlastní zásah. Bývá to většinou ve městech o počtu obyvatel 35 000 – 150 000. Stále jsou však tyto sbory oficiálně nazývány jako „dobrovolná hasičská služba“.

Ovšem i v Německu, v zemi, která je poměrně zemí velmi dbalá tradic, klesá zájem o aktivní členství ve sborech dobrovolných hasičů. Podle těchto signálů a názorů ze Spolkové republiky Německo, je to asi nejpalčivější problém. Zatím se to týká pouze některých spolkových zemí a místních městských aglomerací. Začíná se projevovat začátkem roku 2000, zejména v místech, kde není příliš dostupný profesionální hasičský sbor. Tento problém začíná být vleklý a trvalý, sami Němci to považují jako úbytek tradic a historických hodnot. (RESCUE Report, 2016)

SDH Ptení se účastnil oslav 150. výročí založení sboru v německé obci Vilshofen an der Donau. O průběhu akce je pojednáno v následující citaci z Ptenského zpravodaje:

„Akce se uskutečnila v termínu 4. – 5. září 2010 pod záštitou bratra Hermanna Feilmeiera, který jako tamější rodák celou akci zorganizoval a stal se i hlavním patronem naší účasti.“

Vyjeli jsme v sobotu brzy ráno naplnění neznámým očekáváním. Po příjezdu do Vilshofenu jsme byli uvítáni v místní zbrojnici a seznámení s hasičskou technikou, kterou asi můžeme závidět. Ovšem systém požární ochrany funguje v Německu na odlišné bázi, než u nás. Po ubytování jsme se přesunuli na Festplatz, tedy na místo, kde se odehrávali vlastní oslavy. Byli jsme velmi mile překvapeni srdečným uvítáním a velkým zájmem o nás. Úžasným

emotivním i duchovním zážitkem byla pak v předvečer oslav účast na uctění památky zemřelým hasičům a následným pochodem večerním městem s pochodněmi.

V neděli pak nastal čas hlavních oslav. Byli jsme uvítáni kapelou a následně se všichni účastníci v počtu okolo dvou tisíc osob přesunuli na hlavní náměstí, abychom se zúčastnili děkonné bohoslužby. Poté jsme se pochodem při perfektní organizaci pořadatelů a zájmu místních obyvatel opět přesunuli na místo vlastních oslav. Všude vládla hasičsky bratrská atmosféra a jen jazyková bariéra nás brzdila ve větší komunikaci. Přístup našich německých kolegů k nám jako hostům smazal veškeré naše předsudky o životě na západ od naší hranice.

Domů jsme se vrátili v pozdních nočních hodinách naplnění nečekanými zážitky a novými poznatky. Asi se nedá popsat vše, co jsme zažili, takže toto je jen velmi stručné sdělení.“ (Ptenský zpravodaj, 2010)

3.2 Severní Amerika

V USA mají dobrovolní hasiči rozdílné postavení podle jednotlivých států a velikosti měst, kde působí. Velká města jako New York mají velké množství skvěle vybavených profesionálních sborů, takže dobrovolní hasiči zde fungují opravdu jako zájmová organizace. Naproti tomu ve státech jako je např. Wisconsin, dobrovolní hasiči suplují práci profesionálů. Základna Sister Bay Liberty Grove Fire department ve státě Wisconsin je dobrovolný hasičský sbor s osmi kusy techniky a kolem 40 aktivních hasičů včetně 2 žen. Nejbližší profesionální sbor se nachází cca 35 km daleko, a tak se vyjíždí v průměru každý druhý den na nejrůznější druhy událostí.

Na výjezd se hasiči svolávají z operačního centra, jsou také svoláváni někteří hasiči-záchranáři tzv. First responders, kteří mají speciální zdravotnický výcvik a jsou něco jako dobrovolní záchranáři naší ZZS⁸ se svojí sanitkou a vybavením.

Zajímavé je, že ačkoli je to sbor dobrovolný, vzhledem k častému počtu událostí musí mít členové nějakou kompenzaci za věnovaný čas a vytížení, a tak dostávají 10\$ za hodinu výjezdu a 15\$ za hodinu výcviku či jiné práce pro sbor. Což jim k jejich hlavní práci dělá zajímavý přívýdělek.

---

⁸ Zdravotnická záchranná služba

3.3 Jižní Amerika

V Latinské Americe mají velkou tradici dobrovolní hasiči (*bomberos voluntarios*). Ti také zajišťují většinu zásahů a tvoří tak páteř požární ochrany v této části světa. Tyto většinou neplacené jednotky nejen hasí požáry, ale zasahují jako první u dopravních nehod a jiných mimořádných událostí.

Hasiči zde také zajišťují provoz záchranné služby a poskytují první pomoc svým spoluobčanům. Ambulance často najdeme právě dislokované na stanicích a hasiči tu *de facto* poskytují neodkladnou předlékařskou pomoc. Placené sbory tu najdeme pouze v opravdu velkých městech a několika výrobních závodech a rozsáhlých firmách. Ty jsou většinou vlastněné zahraničním kapitálem, který si takto vlastně chrání své firmy a peníze. V mnoha zemích jsou dobrovolní hasiči jedinou institucí, které místní lidé věří a která není prorostlá všudypřítomnou narkomafií a zločinem, tak jako je tomu v případě policie, armády či místních samospráv.

Často je vidět hasiče, kteří stojí s kasičkou u křižovatky nebo retardéru a vybírají od projíždějících peníze na svůj provoz a fungování. Podporu od státu a svých vlád v těchto zemích čekat nemohou. Dobrovolné příspěvky od místních a turistů jsou tak často jediným zdrojem jejich financování.

Profesionální hasiči ve městech jsou místní vládou placené sbory, které proto taky podporují vládní politiku a zavírají oči při problémech s obrovskou kriminalitou, která v tomto regionu panuje. Naopak dobrovolní hasiči na venkově jsou od těchto kriminálně-politických tlaků daleko a snaží se v rámci svých možností tyto problémy řešit.

Se špatnou finanční situací v těchto zemích samozřejmě souvisí i špatné vybavení a nevyhovující zásahová technika a vybavení místních hasičů. Proto již několik let fungují charitativní akce v USA a Kanadě jako např. *Firefighters Without Borders* (Hasiči bez hranic), které své kolegy v těchto chudých zemích podporují. Hasiči ze Severní Ameriky posílají svá starší zásahová auta a vybavení právě do těchto zemí naprosto zdarma a platí i přesun této techniky a vybavení. Jedná se sice o starší techniku, zásahové oděvy a helmy, ale vše je funkční, a ještě řadu let může sloužit u hasičů v této části světa.

V rámci takovéto charitativní pomoci pak američtí i kanadští hasiči poskytují zaučení na darovanou techniku a v rámci své mise poskytují také nezbytný výcvik a odbornou přípravu pro své kolegy z těchto zemí. Vše samozřejmě bezplatně, protože by jim takovýto luxus v podobě funkční techniky, vybavení a výcviku stejně nikdo z místních vlád nezaplatil.

Díky těmto misím se daří postupně zvyšovat úroveň vybavení a výcviku středoamerických hasičů a nedá se srovnat se situací, která byla v těchto sborech před 20 lety, než se s touto pomocí začalo.

3.4 Asie

V Asii je situace podobně různorodá, jako v USA. Liší se stát od státu. Bohaté země jako Thajsko a Japonsko mají výborně vybavené profesionální sbory, ale i sbory dobrovolných hasičů, kteří zajišťují požární ochranu v odlehlých částech země. V Číně mají skvěle vybavené profesionály, ale dobrovolné hasiče nemají. Vše řídí stát. Jiné chudé země regionu mají pár profesionálních sborů ve městech, na venkově nemají ani to a dobrovolní hasiči zde neexistují. Tam, kde jsou, jim pomáhají profesionální sbory z okolních zemí (posílají starou techniku a vybavení a finanční pomoc).

3.5 Austrálie

V Austrálii bojují hasiči převážně s lesními požáry a jejich vybavení je na opravdu profesionální úrovni.

3.6 Afrika

Snad největší rozdíly jsou mezi organizací a financováním dobrovolných hasičů jsou v jednotlivých oblastech Afriky. Státy střední Afriky, jako je např. Keňa mají problém financovat i to nejzákladnější vybavení pro profesionální jednotky. Dobrovolní hasiči tu nejsou. Lidé nemají o žádnou takovou činnost žádný zájem. Spolková činnost zde nemá žádné tradice, zadarmo nikdo nic dělat nechce. V zemi je obrovská korupce, když už se do stanic hasičů nějaké vybavení dostane, je brzo rozkradeno. Státy na severu se potýkají s následky válečných konfliktů, takže ani tady není na dobrovolnou činnost čas a chuť.

Naopak v relativně bohaté Jihoafrické republice fungovali dobrovolní hasiči do pádu apartheidu, poté tato tradice postupně zanikla, jelikož vybavení stanic bylo rozebráno a rozkradeno místním obyvatelstvem, hasiči v odlehlých oblastech se také začali obávat o svou bezpečnost. Nyní fungují jen dobře vybavení profesionálové, ale při vzdálenosti jednotlivých stanic od sebe (150 až 400 km) nejde ani tak o hašení požárů, jako spíš o likvidaci vzniklých škod. (Požáry, 2009–2016)

4 DOBROVOLNÍ HASIČI V OLMOUCKÉM KRAJI

V současné době eviduje Krajské sdružení Olomouckého kraje 503 sborů dobrovolných hasičů, jež se nachází v 402 obcích. Počet členů je 23 647, což z celkového počtu 354 650⁹ tvoří přibližně 6,7 %. (Dobrovolní hasiči Olomouckého kraje, 2016)

Plk. Ing. Karel Kolařík (ředitel Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje) se vyjádřil takto: „*Vzájemná provázanost s profesionálními jednotkami vytváří systém Plošného pokrytí Olomouckého kraje jednotkami požární ochrany. Jsem velmi rád, že pro náš kraj je typický vysoký standard spolupráce, dobré vztahy a vzájemný respekt mezi profesionálními a dobrovolnými hasiči, což má pozitivní dopad na úroveň poskytované pomoci při mimořádných událostech*“. (Dobrovolní hasiči Olomouckého kraje, 2016)

4.1 Prostějovský okres

Prostějovský okres je tvořen 103 sbory dobrovolných hasičů. Toto číslo představuje pouhých 1,3 % ze zbylých 76 okresních sdružení. Dohromady se tedy v České republice nachází 7736 sborů. (Dobrovolní hasiči Olomouckého kraje, 2016) Organizační složky HZS ČR se označují jako územní odbory.

„*Územní odbor Prostějov je zřízen pro zabezpečení výkonu státní správy na úseku požární ochrany, integrovaného záchranného systému, krizového řízení a ochrany obyvatelstva. Místní působnost územního odboru je při výkonu státní správy dána územím příslušného okresu, ve kterém územní odbor sídlí.*“ (HZS ČR, 2017)

Obrázek 1: Mapa územního odboru Prostějov (HZS ČR, 2017)

⁹ Evidováno k 1. lednu 2015 v SH ČMS

5 POROVNÁNÍ S MORAVSKOSLEZSKÝM KRAJEM

V Moravskoslezském kraji funguje hasičská činnost stejně jako v Olomouckém kraji, přes drobné odchylky, způsobené převážně krajového charakteru. To je národnostním složením obyvatelstva a ekonomickou situací v obcích. Hlavním rysem zůstává a je stále viditelná hornická minulost kraje. Z toho vyplývá jeho bohatství i charakterová nátura obyvatel, ovšem také v dnešní době již útlum těžby a k tomu nastávající ekonomická situace, která je lokálně patrná. (Ostrava-Kunčičky, 2017)

5.1 SDH Ostrava-Kunčičky

5.1.1 Historie sboru

Tak jako všude jinde, byl i Sbor dobrovolných hasičů Kunčičky založen z důvodu potřeby ochrany před ohněm i ostatními živelnými událostmi. Vlastním podnětem byl pak požár domu hraběte Wilcka v roce 1899, jež se rozvinul v rozsáhlou pohromu, která zasáhla velkou část obce. Dne 24. dubna 1899 pak občané na ustavující schůzi založili hasičský sbor. Velmi překvapující a zajímavou informací je, že měl již od prvopočátku české vedení, což nebylo ve zdejším německo-polském, a v nejmenším případě českém prostředí, vůbec samozřejmé. (SDH Kunčičky, 2015)

5.1.2 Současnost

Nyní má tento sbor ve svém vybavení 2 zásahové automobily, které získal převodem z hasičského záchranného sboru z Ostravy, což je asi základní rozdíl oproti našemu kraji. Díky bývalému hornickému charakteru je zde dostatek techniky, kterou je možno přidělovat dobrovolnickým sborům, a tedy potažmo jejím jednotkám. (SDH Kunčičky, 2016) Jako každý sbor se vyznačují poctivou dobrovolnickou prací a západem pro hasičský sbor, a hlavně jako nositel všech místních tradic. Potýkají se stejnými problémy jako u nás i ve světě, tedy se všeobecně menším zájmem o spolkovou činnost.

Pro svoji činnost spravují velmi příhodný areál s pozemkem i hasičskou zbrojnicí. Díky těmto objektům si mohou pro svoji činnost ekonomicky přivydělat, aby mohli vůbec fungovat, a zejména dotovat činnost mládeže. Ve svém objektu pořádají různé kulturní akce, nejen hasičského charakteru. Ze své osobní zkušenosti, kdy uvádím z kalendáře pořádaných akcí v roce 2016, jako je oslava patrona sv. Floriána, svátek sv. Kryštofa, stavění májky, poutě, Dožínky 4 národů a různé kynologické výstavy. (SDH Kunčičky, 2016)

6 DOBROVOLNÍ HASIČI V OBCI PTENÍ

Činnost dobrovolných hasičů a jejich kulturně-společenský význam je v následující kapitole rozebrán na příkladu obce Ptení. Podpůrné fotografické materiály s tematikou SDH Ptení jsou zařazeny do příloh.

6.1 Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce Ptení

Podle Zákona o požární ochraně č. 133/1985 Sb. musí každá obec zajistit požární ochranu na svém katastrálním území. Nejen ve Ptení, ale i v naprosté většině ostatních obcí, se požární ochrana zajišťuje zřízením jednotky sboru dobrovolných hasičů obce (JSDHO). Ač je tento oficiální název zavádějící, je nutno na pravou míru občany informovat o rozdílech mezi SDH a JSDHO. Zatímco sbor dobrovolných hasičů (SDH) je občanským sdružením, jednotka obce Ptení (JSDHO) je organizační složkou obce, která ji zřizuje a financuje. Podrobnější vysvětlení lze nalézt na níže uvedeném schématu.

Rozdíl mezi JSDHO a SDH	
JSDHO (jednotka sboru dobrovolných hasičů obce)	SDH (sbor dobrovolných hasičů)
<ul style="list-style-type: none"> - zřizuje ji obec - jedná se o zásahovou jednotku - disponuje zásahovou technikou - členové procházejí odbornou přípravou - jednotka je financována z rozpočtu obce 	<ul style="list-style-type: none"> - občanské sdružení působící na poli požární ochrany - pořádá kulturní a společenské akce - má podobný status jako ostatní spolky (fotbalisté, včelaři) - disponuje privilegiem navrhnout starostovi obce velitele JSDHO - činnost sboru je financována především výdělků z kulturních akcí
<p style="text-align: center;">Spolupráce mezi SDH a JSDHO</p> <p>V případě naší obce je spolupráce tak těsná, že oba subjekty jsou v očích veřejnosti vnímány jako jeden celek. I když je většina členů JSDHO Ptení zároveň členy SDH Ptení, přesto má výše uvedené členění smysl, zejména z důvodu pochopení organizace požární ochrany a financování jednotky.</p>	

Tabulka 1: Rozdíl mezi JSDHO a SDH (Požáry, 2011)

Způsob zajištění a provedení požární ochrany je závislý na zařazení jednotky do kategorie, které vyplývá z plošného pokrytí kraje. Z důvodu zvýšeného požárního rizika je JSDHO Ptení zařazena do kategorie JPO III. Nejdůležitější povinnosti vyplývající z tohoto zařazení jsou uvedeny níže v tabulce.

Jednotka kategorie JPO III
<ul style="list-style-type: none"> - zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000 - zasahuje i mimo území zřizovatele - disponuje minimálně cisternovou automobilovou stříkačkou v základním provedení a dopravním automobilem - jednotka musí vyjet do 10 minut od vyhlášení poplachu v počtu minimálně 4 hasičů

Tabulka 2: Jednotka kategorie JPO III (Požáry, 2011)

V dnešní době již k hlavnímu úkolu jednotky nepatří jen zasahování u požárů, ale také poskytování účinné pomoci při odstraňování následků u ostatních mimořádných událostí. JSDHO Ptení je připravena vyjet kdykoliv k poskytnutí účinné pomoci, která je bohužel limitována jejím vybavením. Poplach jednotce je dle zákona vyhlašován povinně sirénou a některým členům také pomocí SMS zpráv. Naše jednotka je zařazena do pokrytí Olomouckého kraje, proto vyjíždí i mimo území zřizovatele. V prvním sledu zasahuje především v obci Ptení, Ptenský Dvůrek, Holubice, Vícov, Stínava, Okluky, Malé Hradisko, Stražisko, Růžov a Maleny. V případě větších událostí i v ostatních místech Olomouckého kraje i mimo něj. (HZS, 2013)

6.1.1 Vybavení jednotky

Donedávna naše jednotka disponovala pouze cisternovou stříkačkou na podvozku Tatry 148 a dopravním automobilem na podvozku Avie A30. Oba jmenované automobily jsou napojeny na konzervátor autobaterií, cisterna je stále připojena na vzduchový kompresor a dopravní automobil je vybaven vyhříváním motoru. Díky obětavosti členů jednotky v době jejich osobního volna docházelo k pravidelné údržbě a k opravám zásahové techniky vlastními silami. Avšak bylo nutno brát v potaz, že oba automobily jsou více jak 30 let staré, a i přes snahu je udržovat ve stavu schopném k výjezdu, tak to někdy jejich technický stav neumožňuje.

Naši členové působící v rámci jednotky JSDHO Ptení se společně se starostou a dalšími zástupci obce začali vážně zabývat úvahami o řešení reprodukce dosluhující zásahové techniky ve Ptení již v průběhu roku 2013. Především technický stav nádrže a nástavby CAS¹⁰ 32 T-148 již nesnesl dalšího odkladu v hledání řešení.

V té době činila výše dotace z GRH HZS¹¹ (finanční prostředky poskytované Ministerstvem vnitra ČR) na pořízení nových CAS 1 mil. Kč; v rámci pořadníku žádostí byly tyto prostředky poskytovány 10 sborům ročně – zpravidla s navazující finanční podporou příslušných krajských úřadů ve stejné výši. S ohledem na tuto skutečnost bylo rozhodnuto, že od r. 2014 obec Ptení bude pravidelně podávat žádost o jmenovanou finanční podporu s výhledem, že reálné pořízení nové CAS bude otázkou příštích 5-6 let. S ohledem na fakt, že obec Ptení čekala velká investiční zátěž v souvislosti s budováním splaškové kanalizace, nedalo se bezprostřední pořízení nové cisterny předpokládat. Z toho důvodu byla zároveň

¹⁰ Cisternová automobilová stříkačka

¹¹ Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru

podána žádost o dotaci na OLK¹² na údržbu požární techniky. Získaná dotace činila 150 tis. Kč (60 %) s příspěvkem obce 100 tis. Kč (40 %). Za tyto prostředky byla na přelomu let 2014/2015 vyměněna nádrž na vodu, u stávající CAS 32–T 148, a provedena repase nástavby panem Robertem Váňou a svépomocí členů jednotky.

Ještě v roce 2014 však dorazila pozitivní zpráva, výše dotace na pořízení nových CAS byla pro rok 2015 navýšena na 2,5 mil. Kč, zdrojem prostředků pro GŘ HZS se stal „Fond zábrany škod“ a Ptení – již první rok své účasti v programu – bylo vybráno. Následně na jaře roku 2015 definitivně potvrzeno jako jeden z cca 40 příjemců dotace pro příslušný rok. Další částkou 120 tis. Kč, investici podpořil OLK, realizace následně získala podporu Zastupitelstva obce Ptení. Členové jednotky i aktivní hasiči z SDH Ptení, začali aktivně shromažďovat veškeré dostupné technické informace, osobně navštívili několik sborů a 3 výrobce hasičské techniky. Na základě získaných poznatků byla zpracována zadávací dokumentace, vypracována technická specifikace nové CAS a obec Ptení vyhlásila veřejnou soutěž na dodavatele.

Koncem dubna roku 2016 byl již znám výsledek i dodavatel. JSDH Ptení dodá novou CAS 20/4000/240 na podvozku SCANIA P440 4x4 společnost KOBIT Slatiňany v pořizovací ceně 5,3 mil. Kč. Od listopadu tak částečně zrekonstruovanou a novým požadavkům uzpůsobenou garáž naší zbrojnice obývá nová CAS. Po absolvování nezbytných kondičních jízd a dostrojení zásahovou výzbrojí je nyní zařazena do výjezdu. (SDH Ptení, 2016)

6.2 SDH Ptení

6.2.1 Historie sboru

Dne 15. 11. 1880 vznikla Dobrovolná hasičská jednota ve Ptení. Členové výboru podepsali Stanovy, které obsahovaly šestnáct ustanovení.

1. 3. 1881 se sešla první valná hromada jednoty, která všemi hlasy zvolila prvním starostou Františka Svobodu.

Nově ustanovená jednota měla v prvním roce existence 76 členů, do začátku převzala jen několik železných háků od obce a poškozenou stříkačku od vrchnosti. Chyběly lopaty, kopáče, koše, pásy pro lezce, žebříky. Peníze na nejpotřebnější věci si nakonec začala obstarávat různými způsoby – počínaje sbírkami od domu k domu, přes pořádání besed

---

¹² Olomoucký kraj

a tanečních zábav, až po žádosti o finanční podporu na obecním zastupitelstvu, velkostatku Plumlov a u císaře Františka Josefu I.

Výroční schůze v roce 1882 se zúčastnilo 38 členů. Vedení spolku seznámilo členstvo s výsledkem hospodaření a starosta navrhl, aby prostřednictvím představenstva obce byli obyvatelé vyzváni k větší opatrnosti při svícení v hospodářských budovách a k náležitému udržování komínů.

Roku 1886 sdružovala jednota více než 40 členů. Za zásah při požáru ve Ptení dne 15. listopadu 1886 obdržela od Vzájemné pojišťovací společnosti dar 20 zlatých. V tomto roce byla zakoupena nová čtyřkolová stříkačka.

Úřední výkaz z roku 1888 uvádí, že Dobrovolná hasičská jednota ve Ptení měla pro svých 38 členů výzbroj a výstroj v celkové hodnotě 1250 zlatých. Kromě pracovních stejnokrojů s přilbami patřilo do inventáře 25 pásů pro stříkačky, 12 i se sekyrkami pro lezce, 2 provazy, 4 důstojnické nože, 3 žebře, 8 požárových háků, 2 hřebel, jednu bečku na vodu, 4 malé bečky na vodu, 2 ruční stříkačky, 1 čtyřkolovou stříkačku se sacím zařízením a 22 metrů hadic. Sbor měl k dispozici hasičské prostředky obce, které sestávaly ze staré čtyřkolové stříkačky, 2 žebřů a 2 požárových háků.

Deseti let trvání jednoty bylo vzpomenu 23. listopadu 1890 slavností, které se zúčastnily deputace hasičských sborů z Kostelce, Lešan a Zdětína, pěvecký spolek z Vícova a místní veteránský spolek.

Během prvních deseti let ptenská jednota úspěšně zasahovala při požárech v obci i v okolí, získala na vážnosti úrovní výcviku svých členů, navázala styky se spolky různého zaměření a zapojila se do struktury hasičského hnutí v českých zemích. Členská základna dosahovala průměru 42 členů.

Počínaje rokem 1891 byly odebírány Hasičské listy.

Po roce 1924 začala pracovat zdravotnická složka jednoty. V jubilejním roce 50 let trvání spolku (1930) byla konečně zakoupena dvoukolová motorová stříkačka. Vybavení bylo kupováno převážně na úvěr.

Novelizované stanovy z dubna 1924 byly v roce 1936 nahrazeny novými, které mj. změnilly název jednoty na Sbor dobrovolných hasičů ve Ptení. V tomto roce byla rovněž nainstalována siréna na věž kostela.

Během druhé světové války zaznamenala činnost sboru značný útlum. Dva členové se již z nacistických věznic nevrátili. Tuto dobu nejlépe vystihují slova dlouholetého jednatele Stanislava Šmehlíka, který ve své výroční zprávě uvedl: „... *ochabla velmi veškerá hasičská činnost ... Není možno rozepsat se, co toho příčinou ...*“.

Po válce byla činnost hasičského sboru oficiálně zahájena 23. července 1945 valnou schůzí za účasti 26 členů. Od roku 1946 se veškerá činnost začala zotavovat z následků okupace.

V roce 1949 se Ptení stalo střediskem okrsku, rozšířeného současně o sbory z obcí Hluchov, Stražisko a Maleny. Díky obnovení ženského odboru byly poprvé do výboru zvoleny také ženy.

Po revoluci v roce 1989 pokračovala činnost SDH dále a došlo na navázání tradic, byl obnoven znak a v roce 2005 vyhotoven a vysvěcen prapor a pořízena nová socha patrona hasičů sv. Floriána. (Svaz požární ochrany Ptení, 1980)

6.3 Současnost

SDH Ptení má v současné době 138 členů a je tak nejpočetnějším dobrovolným spolkem v obci. Před několika lety bylo zázemí spolku přesunuto z požární zbrojnice, nevyhovující především z hlediska velikosti, do větších prostor, kde jsou k dispozici vytápěné garáže i klubová místnost.

Kromě aktivní zásahové jednotky, která se řadí na úroveň JPO III a disponuje zásahovou technikou TATRA 148, AVIA 30, SCANIA P440 4x4, jsou zde činná družstva mladších žáků, starších žáků, mužů a příležitostně i žen, která se účastní hasičských soutěží.

Členové sboru se mj. podílejí na údržbě obce a taktéž na pracích při odstraňování následků různých živelných pohrom, lokálních záplav atd.

6.3.1 Základní činnosti sboru

SDH jako společenská organizace každoročně pořádá výstavu vína, hodovou zábavu, štěpánskou zábavu i tradiční maškarní ostatkový ples, který následující den pokračuje dětským karnevalem. Je tedy nositelem kultury, a hlavně udržuje základní hasičské myšlenky – filozofie nezištné pomoci člověku v nouzi.

Jednotka je rekrutována z řad SDH, ale je zřízena obcí a provádí též vlastní zásahy při požárech a jiných živelných událostech. Tyto základní činnosti jsou vymezeny též zákonem. (SDH Ptení, 2016)

6.3.2 Důvody členství

- 1) Chůť pomáhat – nezištná pomoc bližnímu v nouzi
- 2) Vesnická tradice – hasiči ve Ptení jsou největším spolkem a stalo se tradicí, že občané obce do tohoto spolku patří
- 3) Rodinná tradice – v mnoha rodinách se členy stávají lidé z generace na generaci
- 4) Věc společenské prestiže – jisté nebezpečí při poskytování pomoci hasiči, nošení uniformy, organizování společenského života v obci
- 5) Snaha někam patřit – zapojit se do nějaké společenské skupiny
- 6) Snaha o aktivní zapojení se do společenského života, do dění v obci
- 7) Přátelské vazby – trávit čas se svými přáteli
- 8) Účast na společných aktivitách – výlety, návštěvy sousedních SDH
- 9) Možnost zapojit se pro každého – činnost SDH je tak široká, že uplatnění najde každý, bez toho, aby musel něco zvláštního umět, měl talent nebo vlohy
- 10) Vzájemná pomoc – členové SDH si pomáhají i v běžném životě; když potřebují s něčím pomoci (složit dřevo, odtáhnout auto, připravit hostinu, vyudit maso) volají nejdříve bratry (sestry) ze sboru

6.3.3 Kulturně-sociální funkce

SDH plní v obci celou řadu kulturně sociálních funkcí. Je to především funkce ochránce. Občané mají pocit bezpečí, vědí, že v případě požáru, živelné či jiné pohromy jsou tady hasiči, kteří si poradí. Zároveň jsou mnozí z nich v řadách ochránců, což jim dodává pocit důležitosti a posiluje jejich sebevědomí.

SDH členy spojuje a stmeluje. Účast na výcviku, školení, přípravě plesů a dalších akcích upevňuje společenské vazby, pocit sounáležitosti a užitečnosti.

Umožňuje se zapojit všem lidem bez rozdílu věku a schopností, což opět upevňuje sociální vazby. Potkávají se zde lidé z různých sociálních skupin, kteří by se jinak nepotkali. Mohou zde najít nové přátele.

Jsou také nositeli kulturních tradic. Pomáhají udržovat a pořádat lidové zvyky a slavnosti vycházející z naší církevní i světské tradice. (Boží tělo¹³, Velikonoce, svěcení zvonů, nového oltáře či novokněžské primice).

Ani velmi staří občané se necítí sami – SDH myslí i na ně, pořádá pro ně akce a o své vysloužilé členy se postará i doprovodem na poslední cestě. (SDH Ptení, 2016)

---

¹³ Slavnost římskokatolické církve, při níž celý zástup věřících společně s knězem, který nese monstranci, jde průvod po obci a vykonávají malé pobožnosti u připravených oltářů

II PRAKTICKÁ ČÁST

1 RESPONDENTI

V rámci praktické části této bakalářské práce byla uspořádána anketa týkající se činnosti dobrovolných hasičských sborů v obcích z pohledu starostů a starostek obcí.

Respondenti byli vybíráni dle přibližné podobnosti, co se týče počtu obyvatel, k obci Ptení (1083 obyv.), na základě dat získaných z Českého statistického úřadu (možné k nahlédnutí na webových stránkách v sekci Veřejná databáze).

Výsledkem potom byla cílová skupina 25 vesnic v Prostějovském okrese, na jejichž obecních stránkách byly vyhledány e-mailové adresy starostů (popřípadě samotných vesnic). Každému z nich byla doručena zpráva s prosbou o vyplnění anonymní ankety. Bohužel někteří starosti zprávu ignorovali a své responze zaslalo zpět pouze 52 % z nich. Z tohoto důvodu bylo třeba na webových stránkách ČSÚ¹⁴ vyhledat s přibližným počtem obyvatel okolo 1000, tentokrát však v okrese Olomouc. Takovýchto vesnic bylo nalezeno 38, avšak ani tentokrát na prosbu nereagovali všichni starosti, takže dohromady bylo zasláno 50 % responzí. Celkem se tedy nashromáždilo 32 vyplněných anket, což je 51 % (z celkového počtu dotazovaných).

---

¹⁴Český statistický úřad

2 OTÁZKY

První otázka měla čistě klasifikační povahu, sledovala, zda vůbec v obci funguje hasičský sbor. V návaznosti na to byli písemně požádáni ti, jejichž odpověď bude kladná, ať dále pokračují ve vyplňování a ti, kteří odpovědí záporně, aby anketu odeslali bez dalšího vyplňování.

Otázky 2 a 3 sledovaly převážně základní informace o sboru, konkrétně kdy byl založen a kolik má členů. Respondentům byl nabízen výběr ze tří možností, zvolenými tak, aby jejich responze pohodlně zapadly.

Zda spolupracuje SDH i s dalšími spolky v obci, pozorovala otázka čtvrtá. Na výběr bylo z kladné, či záporné odpovědi.

Pátá otázka zjišťovala, které kulturní akce sbor sám organizuje. Na výběr bylo ze čtyř responzí. Mezi odpovědi byly zařazeny plesy a zábavy, dětské dny a akce pro děti, soutěže (např. požární útok) a na posledním místě také žádné. Respondenti měli povoleno zvolit více možností najednou, a to z důvodu velké aktivity některých sborů.

Otázka šestá byla zaměřena na mládež a dobrovolné hasiče. Tázala se, zda spolupracují s mladými lidmi, a to především z důvodu předávání činnosti novým generacím a také jakožto koníček pro dnešní pohodlnou mládež. Respondenti volili mezi odpověďmi ano a ne.

Zabezpečení akcí, které sami hasiči nepořádají, se věnovala otázka sedmá. Podobného rázu pak byla i otázka osmá. Sledovala, zda provádí SHD i jinou technickou či organizační pomoc (např. dovoz vody na tábor, čerpání studny). Snažila se zjistit, jak moc jsou ochotni pomoci s událostmi, které nepocházejí z jejich vlastní iniciativy. Na volbu byla opět responze kladná nebo záporná.

Otázka číslo 9 se týkala činnosti realizované dobrovolnými hasiči kromě zásahu u požáru, protože je obecně známé, že se věnují i širokému spektru dalších aktivit. Mezi možnosti volby byly zařazeny likvidace spadlých stromů, pomoc při povodních, vyprošťování zvířat, zásah při autonehodě. Pro úplnost byla jako poslední odpověď zařazena do výběru i možnost žádné z uvedených činností. Tázání mohli vybrat více odpovědí najednou.

Desátá otázka sledovala, zda respondenti považují spolupráci mezi obecním úřadem a sborem dobrovolných hasičů za dobrou. Považují totiž dobré vztahy mezi vedením obce

a hasiči za dosti důležitou, ať už z hlediska organizování akcí, tak např. z hlediska dotací. Na výběr byla buď responze kladná nebo záporná.

Otázka jedenáctá byla shrnující a zároveň nejvíce výstižná pro téma práce. Zjišťovala, zda starostové považují funkci SDH pro svou obec za přínosnou. Měli na výběr z dvou možností, a tedy ano a ne.

3 POUŽITÉ METODY ŠETŘENÍ

Celý dotazník byl vytvořen na webových stránkách survio.com. „*Survio je jednoduchý nástroj pro tvorbu online dotazníků. Online dotazníky jsou určeny primárně pro kvantitativní sběr dat prostřednictvím webového formuláře.*“ (Survio, 2017)

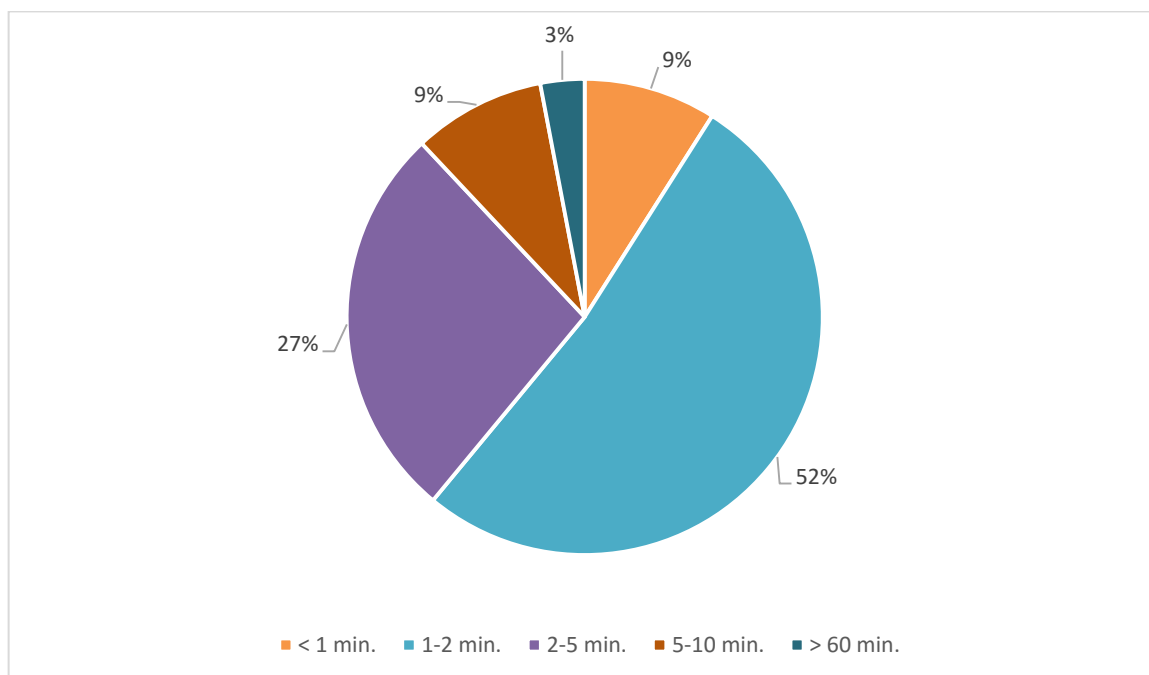
Tato forma zajišťuje snazší doručení k respondentům, ale zároveň i anonymitu, jelikož zaslání anket v tištěné podobě nebo faxové by ztratilo anonymní ráz.

Získaná data pak byla využita k vytvoření tabulek absolutních a relativních četností. Relativní četnosti pak byly znázorněny kruhovými diagramy.

3.1 Čas vyplňování dotazníku

Z hlediska časové vytiženosti jsem se snažil starostům a starostkám vyhovět, jak nejvíce to bylo v mých silách, a proto jsem volil otázky uzavřené.

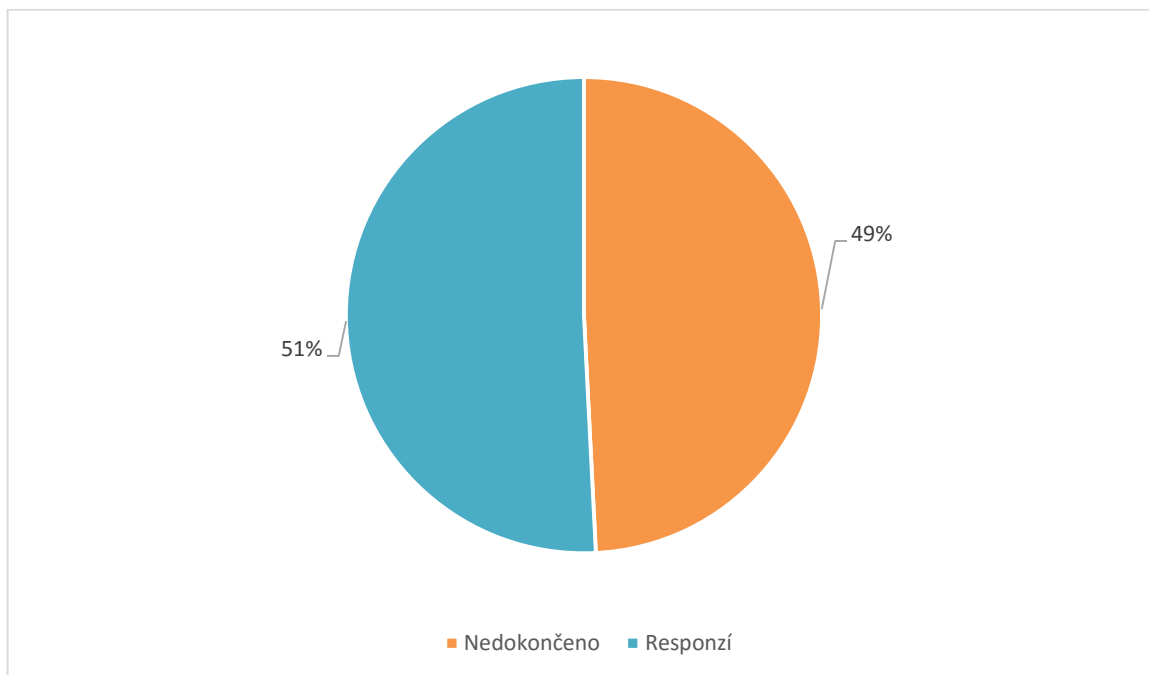
Při dobrých znalostech své obce, a tedy i sboru dobrovolných hasičů jim tedy netrvalo samostatné vyplnění většinou déle než 1–2 minuty (52 %). Překvapivých 9 % respondentů bylo rychlých natolik, že se vlezli do jedné minuty. Do časového rozestupu 2-5 minut se vešlo 27 %. 9 % dotazovaných potřebovalo k vyplnění 5-10 minut. A konečně zbylá 3 % respondentů potřebovala čas do jedné hodiny (viz Graf 1).

Graf 1: Čas vyplňování dotazníku

3.2 Návštěvnost

Jak již bylo zmíněno, počet přijatých responzí byl bohužel nižší než počet rozeslaných. Z informací poskytnutých webovou stránkou survio.com vyplynulo překvapivé zjištění, že celých 49 % respondentů své odpovědi neodeslalo (viz graf). Těžko říct, proč se takto rozhodli, možná z důvodů časové tísně, nebo nutnosti věnovat se důležitým starostovským povinnostem.

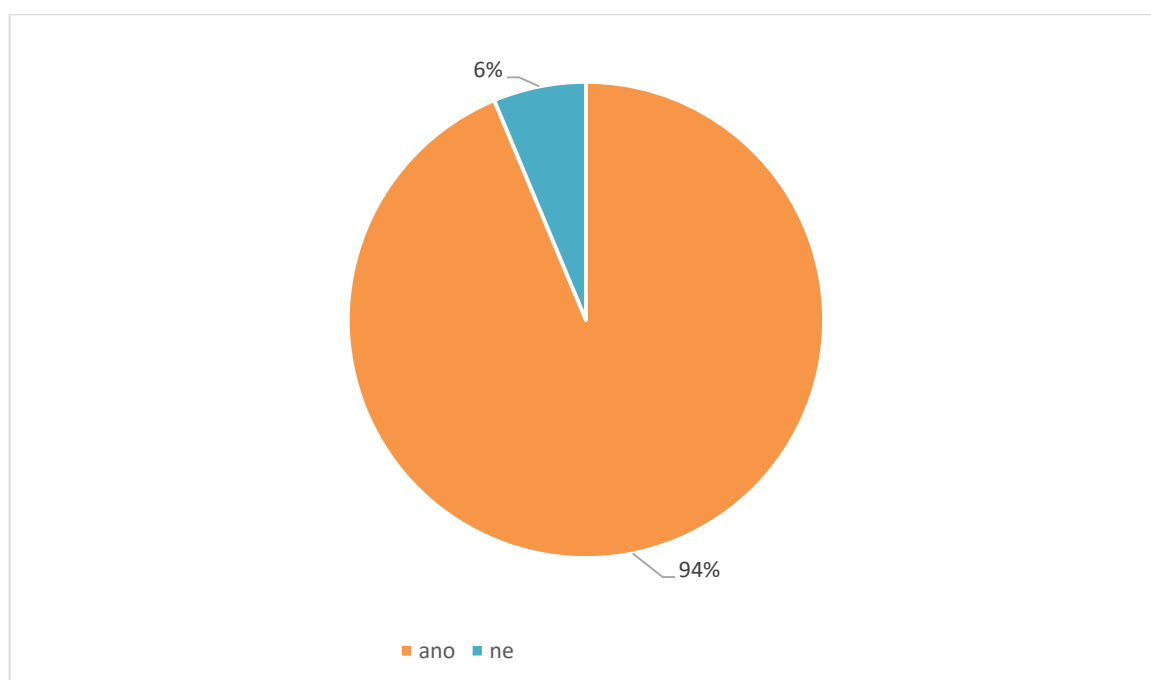
Graf 2: Návštěvnost

4 VYHODNOCENÍ

Interpretace výsledků je pro názornost doprovázena i číselnými údaji. Výsledky jsou uváděny pro lepší názornost ve formě četností relativních (tj. v procentech).

První otázka¹⁵

Celých 94 % respondentů uvedlo, že v jejich vesnici funguje sbor dobrovolných hasičů. Zbýlých 6 %, tedy 2 respondenti uvedli, zápornou odpověď, v důsledku toho již dále v anketě nepokračovali a odeslali ji v tomto formátu. Proto nadále budeme pracovat už jen s 30 respondenty.

Graf 3: Funkce dobrovolných hasičů v obci

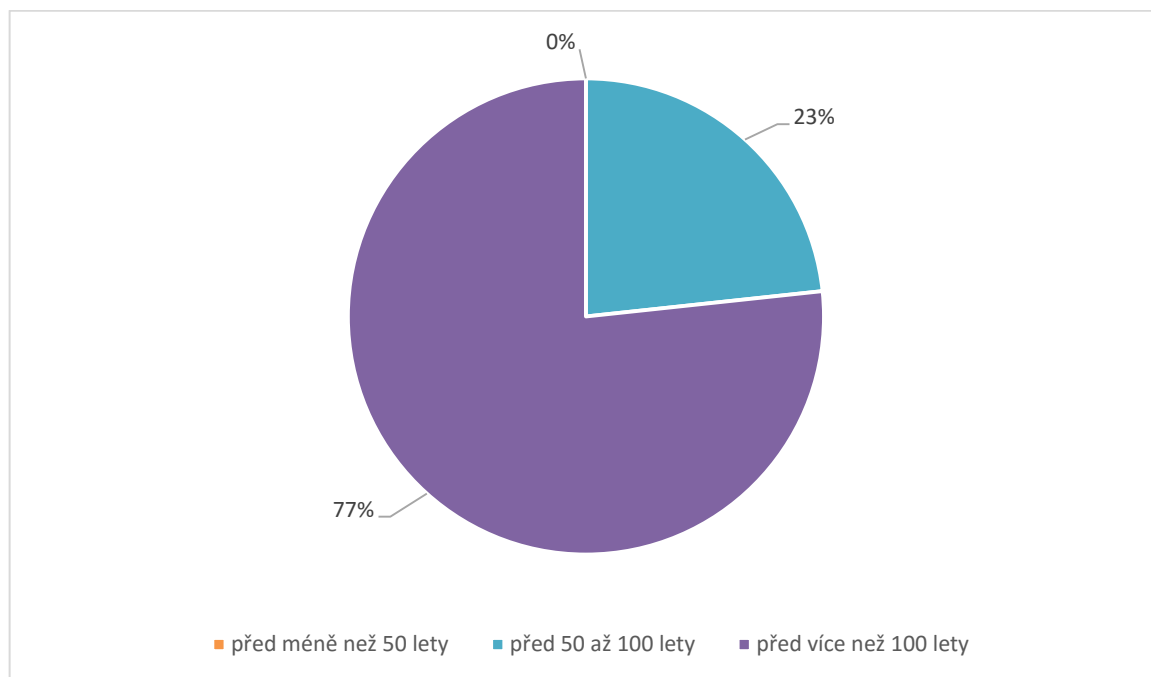
	četnost absolutní	četnost relativní
ano	30	94 %
ne	2	6 %

Tabulka 3: Funkce dobrovolných hasičů v obci

¹⁵ Funguje ve Vaší obci sbor dobrovolných hasičů?

Druhá otázka¹⁶

Žádný z dotazovaných nevedl, že byl sbor založen před méně než 50 lety. Menšina (23,3 %) se shodla na druhé možnosti, a to před 50 až 100 lety a většina (76,7 %) respondentů uvedla, že jejich hasičský sbor byl založen před více než 100 lety.

Graf 4: Založení sboru

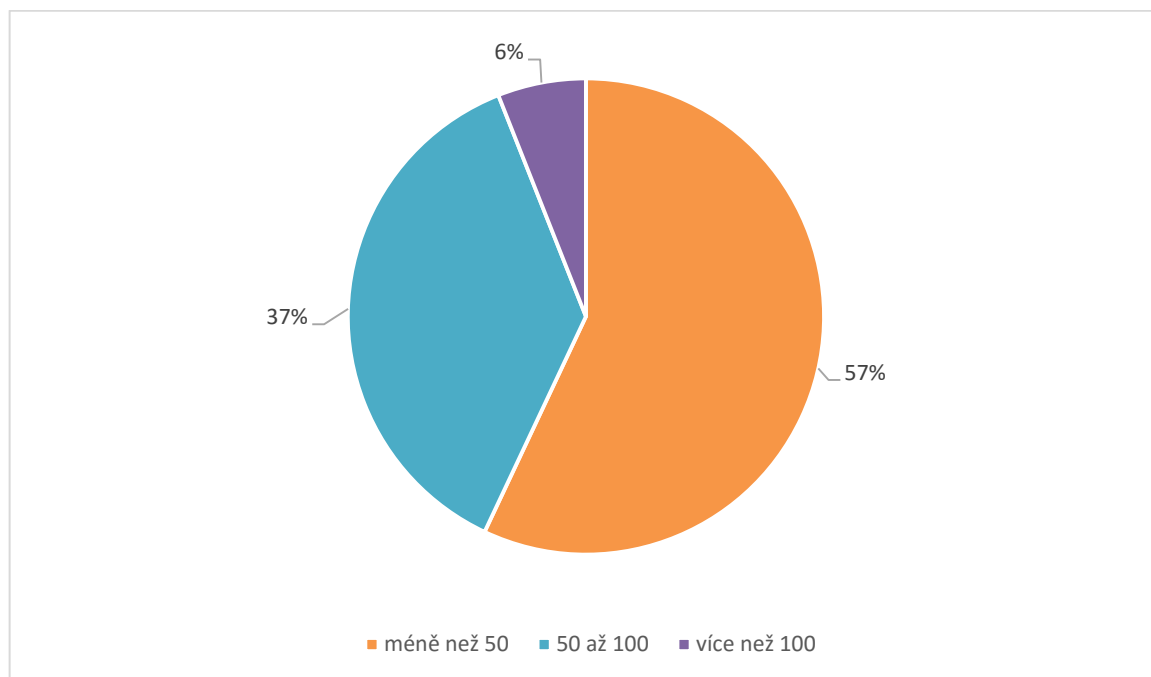
	četnost absolutní	četnost relativní
před méně než 50 lety	0	0 %
před 50 až 100 lety	7	23 %
před více než 100 lety	23	77 %

Tabulka 4: Založení sboru

¹⁶ Kdy byl sbor založen?

Třetí otázka¹⁷

57 % respondentů sdělilo, že jejich sbor má méně než 50 členů. Na 50 až 100 členech, jež vstoupilo do SDH se shodlo 37 % a 2 respondenti (6 %) uvedli, že mají v obci sbor o velikosti 100 a více.

Graf 5: Počet členů

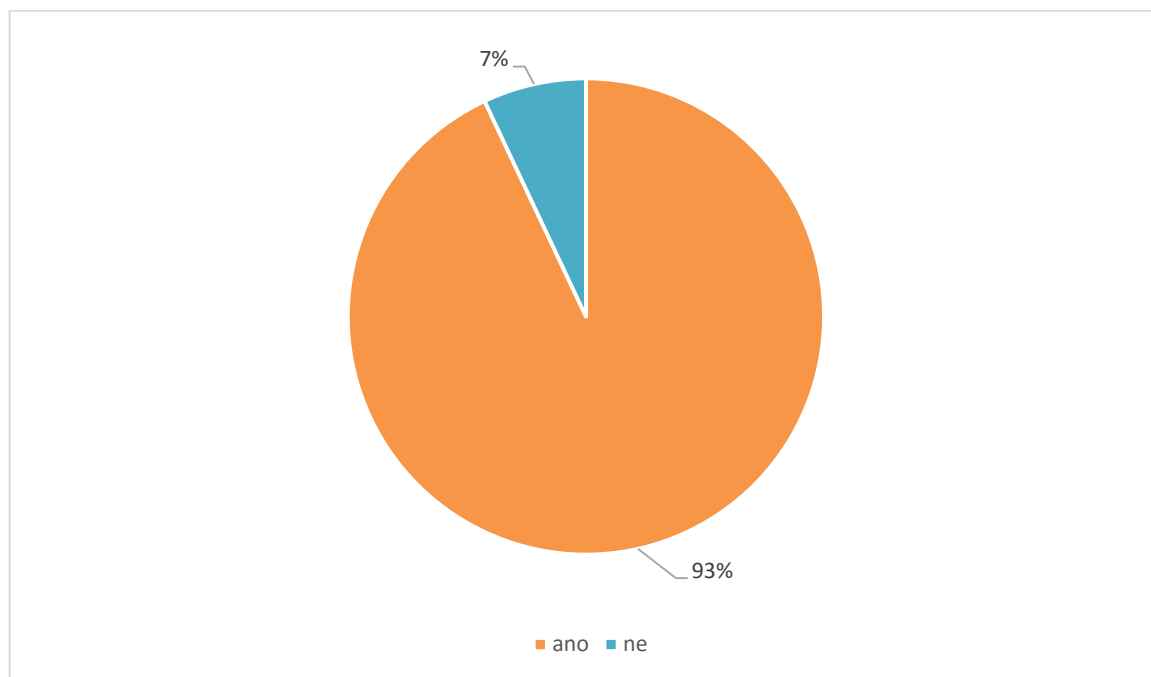
	četnost absolutní	četnost relativní
méně než 50	17	57 %
50 až 100	11	37 %
100 a více	2	2 %

Tabulka 5: Počet členů

¹⁷ Kolik má sbor členů?

Čtvrtá otázka¹⁸

S ostatními spolky ve vesnici kooperuje 94 % dobrovolných hasičů. Opět pouze 2 respondenti se s touto odpovědí rozcházel, oba dva však potvrdili účast hasičů na technické či organizační pomoci a také uvedli, že hasiči sami pořádají plesy, zábavy a dětské dny.

Graf 6: Spolupráce SDH s dalšími spolky v obci

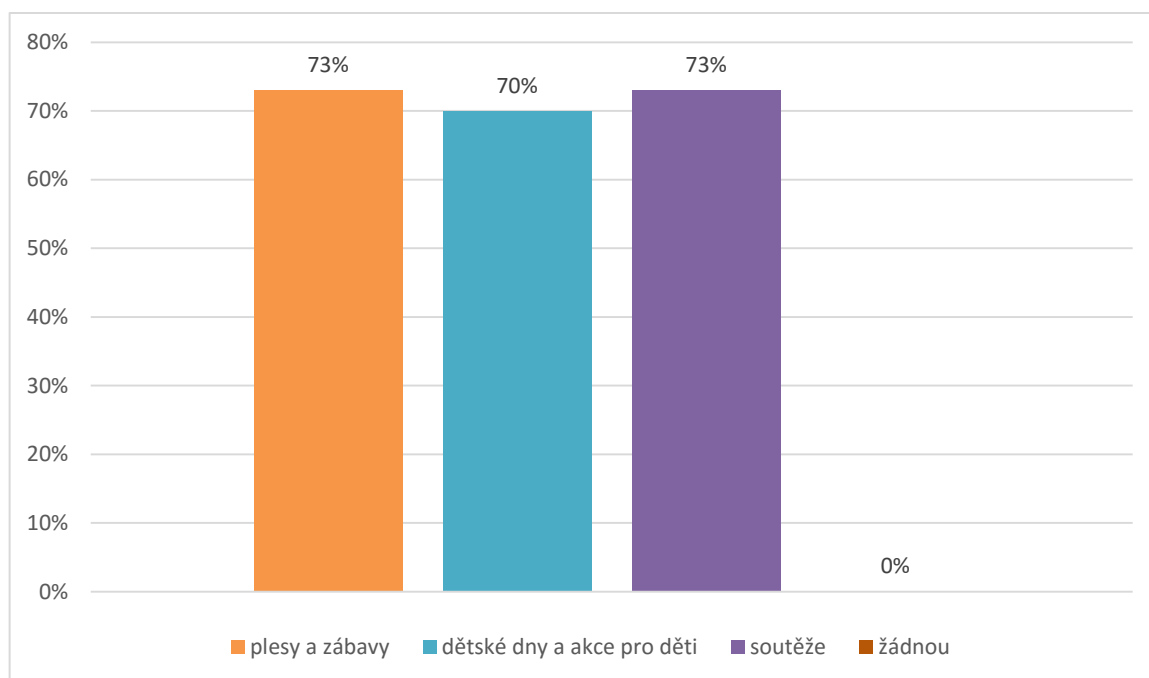
	četnost absolutní	četnost relativní
ano	28	93 %
ne	2	7 %

Tabulka 6: Spolupráce SDH s dalšími spolky v obci

¹⁸ Spolupracuje SDH s dalšími spolky ve Vaší obci?

Pátá otázka¹⁹

Pozitivní výsledky přinesla otázka aktivity jednotlivých sborů. 73 % dotazovaných respondentů uvedlo, že pořádají plesy a zábavy, dalších 70 % zase dětské dny a akce pro děti a ke kolonce soutěže se přiklonilo opět 73 %. Žádný ze starostů nezvolil poslední možnost, a to, že jejich sbory neorganizují žádnou z akcí.

Graf 7: Pořádání kulturních akcí

	četnost absolutní	četnost relativní
plesy a zábavy	22	73 %
dětské dny a akce pro děti	21	70 %
soutěže	22	73 %
žádnou	0	0 %

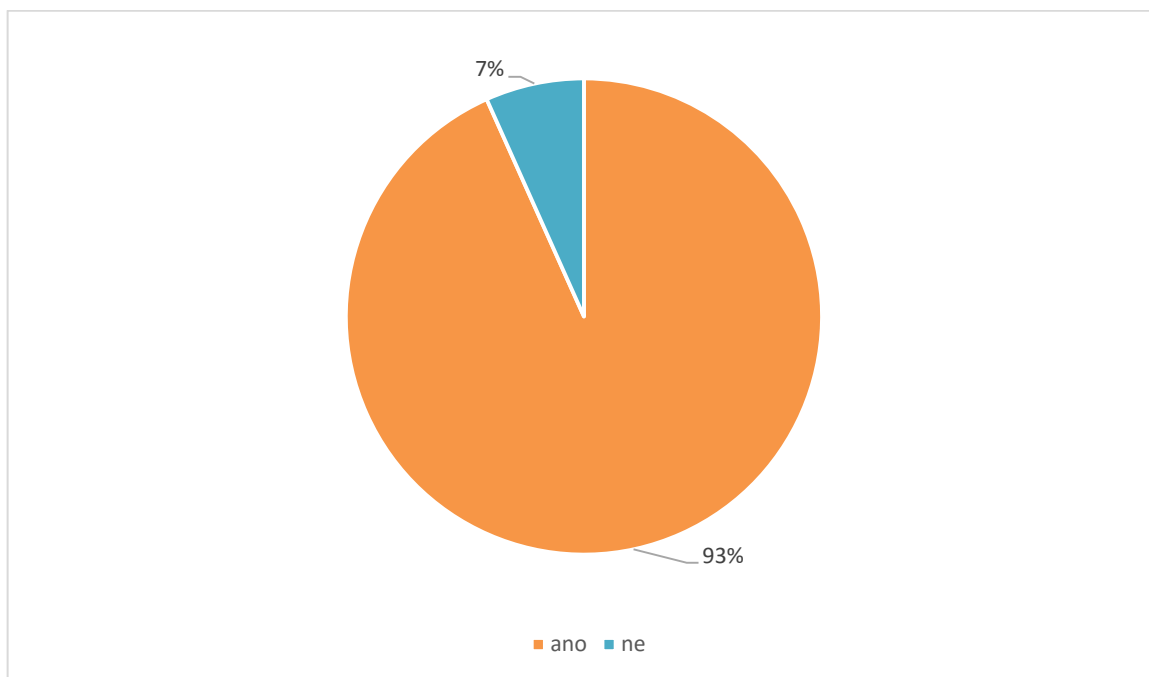
Tabulka 7: Pořádání kulturních akcí

¹⁹ Které z těchto kulturních akcí pořádají dobrovolní hasiči ve Vaší obci?

Šestá otázka²⁰

93 % respondentů uvedlo, že se dobrovolní hasiči snaží vést ve sboru mládež. Pouze 2 respondenti zvolili zápornou možnost odpovědi. Na druhou stranu oba dva uvedli, že se hasiči podílejí na zabezpečení jiných aktivit, včetně dětských dnů a soutěží.

Graf 8: Vedení mládeže ve sboru

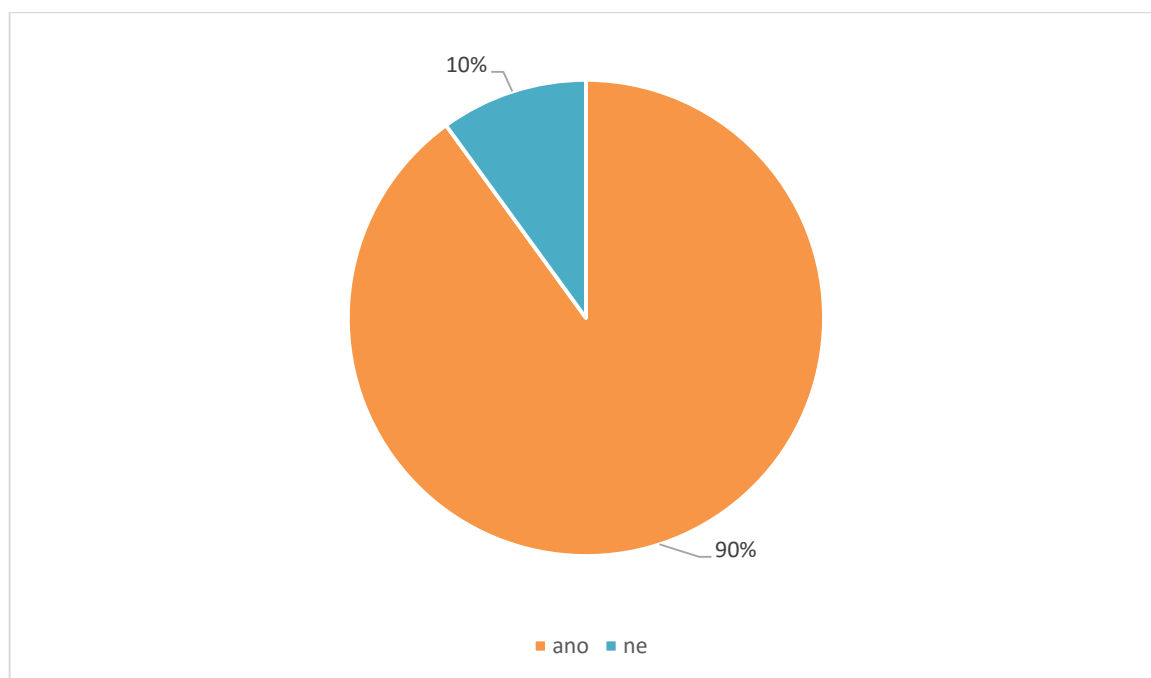
	četnost absolutní	četnost relativní
ano	28	93 %
ne	2	7 %

Tabulka 8: Vedení mládeže ve sboru

²⁰ Vedete ve sboru mládež?

Sedmá otázka²¹

Při otázce, zda pomáhají dobrovolní hasiči se zabezpečením i jiných akcí, které sami nepořádají, se 90 % dotazovaných přiklonilo k možnosti kladné. Zbýlých 10 % bylo názoru opačného a zvolilo odpověď ne, nicméně všichni z nich v osmé otázce uvedli, že se hasiči podílejí na technické či organizační pomoci v obci. Zároveň všichni řadu kulturních akcí pořádají sami.

Graf 9: Pomoc dobrovolných hasičů s akcemi, které sami nepořádají

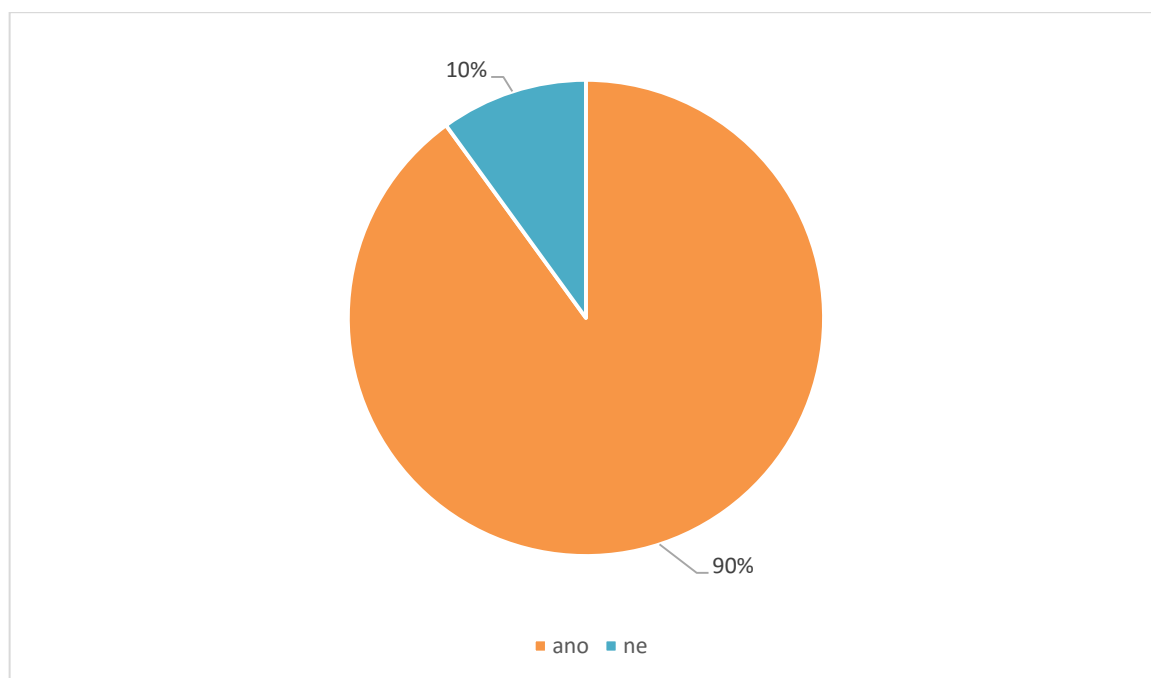
	četnost absolutní	četnost relativní
ano	27	90 %
ne	3	10 %

Tabulka 9: Pomoc dobrovolných hasičů s akcemi, které sami nepořádají

²¹ Pomáhají dobrovolní hasiči se zabezpečením i jiných akcí, které sami nepořádají?

Osmá otázka²²

90 % respondentů se shodlo, že jejich hasičské sbory provádí i jinou technickou či organizační pomoc (např. dovoz vody na tábor, čerpání studny). Menšina, a tedy 10 %, zvolila možnost zápornou, všichni z nich však odpověděli kladně na otázku sedmou. Tento mírný nesoulad mezi sedmou a osmou otázkou lze zdůvodnit jejich podobností (v osmé otázce lze organizační pomoc chápat taktéž jako pomoc s akcemi, které hasiči sami nepořádají).

Graf 10: Jiná technická či organizační pomoc SDH

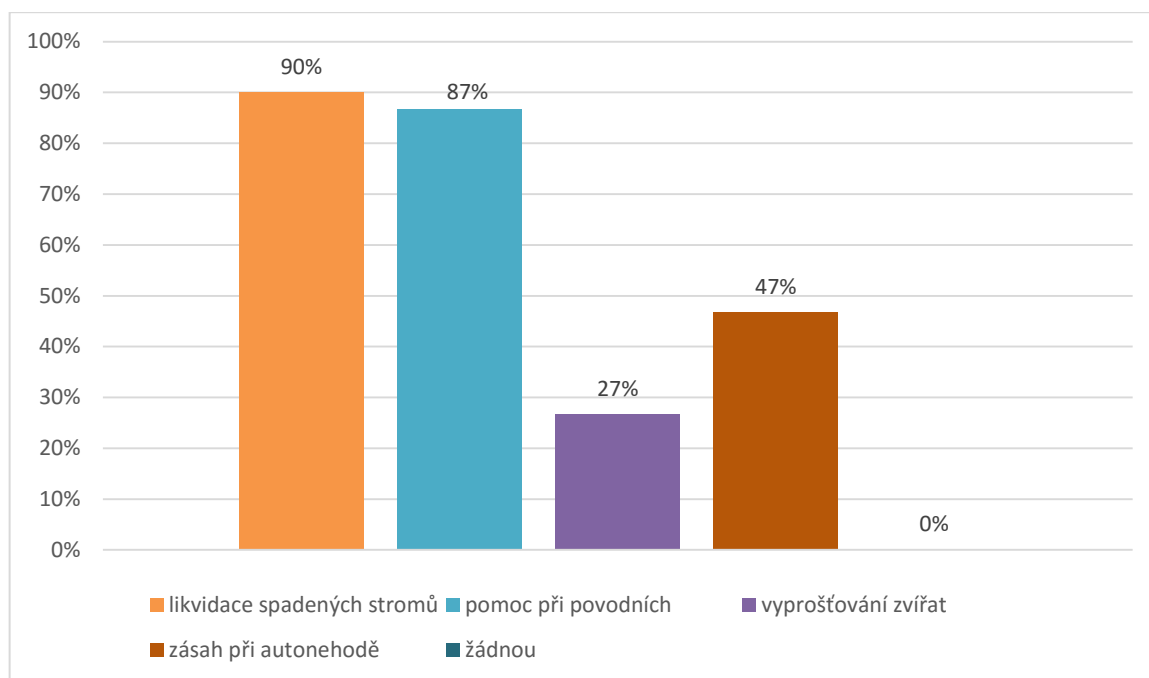
	četnost absolutní	četnost relativní
ano	27	90 %
ne	3	10 %

Tabulka 10: Jiná technická či organizační pomoc SDH

²² Provádí SHD i jinou technickou či organizační pomoc (např. dovoz vody na tábor, čerpání studny)?

Devátá otázka²³

Při dotazu, jakou jinou činnost provádí dobrovolní hasiči kromě zásahu u požáru, zvolila většina (90 %) likvidaci spadených stromů, dalších 87 % uvedlo, že pomáhají při povodních, 27 % vyprošťuje zvířata a konečně 47 % respondentů se shodlo, že jejich sbory zasahují při autonehodách. Opět milým překvapením bylo, že nikdo nezvolil poslední možnost, a to žádnou.

Graf 11: Jiná činnost dobrovolných hasičů než zásah u požáru

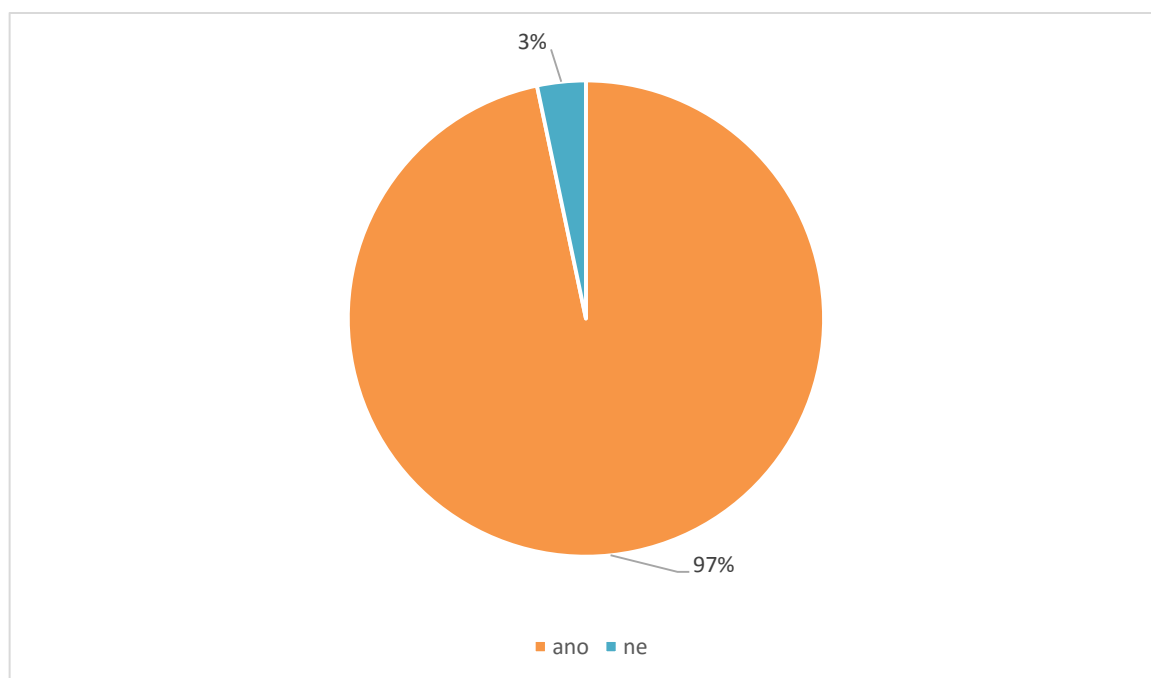
	četnost absolutní	četnost relativní
likvidace spadených stromů	27	90 %
pomoc při povodních	26	87 %
vyprošťování zvířat	8	27 %
zásah při autonehodě	14	47 %
žádnou	0	0 %

Tabulka 11: Jiná činnost dobrovolných hasičů než zásah u požáru

²³ Jakou jinou činnost provádí dobrovolní hasiči kromě zásahu u požáru?

Desátá otázka²⁴

Celých 97 % starostů považuje spolupráci mezi sborem dobrovolných hasičů a obecním úřadem za dobrou. Pouhý jeden respondent se s nimi se svou odpovědí rozchází. Tento respondent současně uvedl, že SDH sice nespolupracuje s ostatními spolky v obci, ale kromě zásahu o požáru se věnuje všem nabízeným aktivitám.

Graf 12: Spolupráce mezi SDH a obecním úřadem

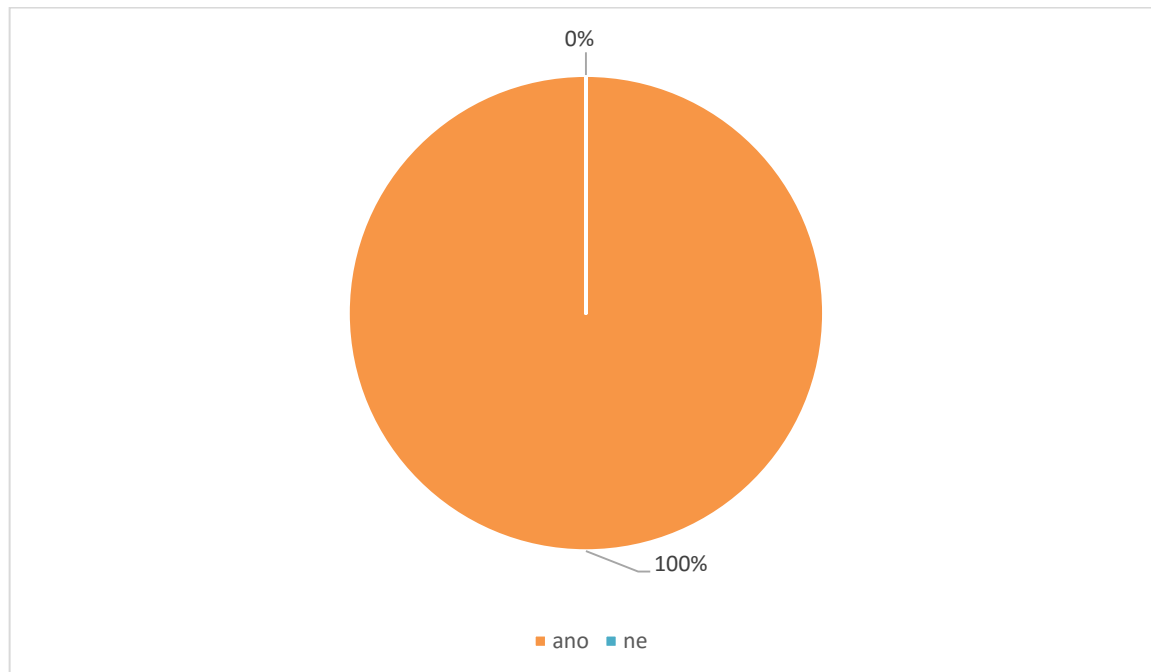
	četnost absolutní	četnost relativní
ano	29	97 %
ne	1	3 %

Tabulka 12: Spolupráce mezi SDH a obecním úřadem

²⁴ Považujete spolupráci mezi sborem dobrovolných hasičů a obecním úřadem za dobrou?

Jedenáctá otázka²⁵

Při poslední otázce, která se ptala respondentů, zda si myslí, že je funkce SDH přínosná pro jejich obec, každý starosta zvolil kladnou odpověď.

Graf 13: Přínos funkce SDH pro obec

	četnost absolutní	četnost relativní
ano	30	100 %
ne	0	0 %

Tabulka 13: Přínos funkce SDH pro obec

²⁵ Myslíte si, že funkce SDH je přínosem pro vaši obec?

5 DISKUSE

Získané výsledky potvrzují hypotézu, že podíl sborů dobrovolných hasičů na chodu obce je velmi přínosný. Drtivá většina starostů tento obecný závěr potvrzuje a kladně hodnotí i organizační spolupráci mezi SDH a obecním úřadem. Prakticky všichni respondenti uvedli, že hasiči kromě zásahu při požáru pomáhají i v jiných nouzových situacích, případně z hlediska technického a organizačního zajištění akcí, které sami nepořádají.

O aktivitě hasičských sborů svědčí i fakt, že převážná většina z nich spolupracuje s ostatními spolky v rámci obce a je také schopna dobré kooperace s obecním úřadem.

Významný podíl na kulturním a společenském životě se taktéž potvrzuje, protože všichni starostové zvolili alespoň jednu z nabízených možností o tom, zda hasiči v obcích určité kulturní akce sami pořádají, nebo se podílejí na koordinaci těch akcí, které sami nepořádají, nebo zda přímo spolupracují s jinými spolky v rámci obce.

Pozitivní závěry lze vyvodit i z hlediska přístupu k dětem a mládeži. Ve všech dotazovaných vesnicích sbory buď jednak přímo vedou mládež, a umožňují jí tak smysluplné využití volného času, a/nebo se podílejí na organizaci zábavních akcí pro ni určených.

Zřetelný je také důraz na tradici, vzhledem k tomu, že ve všech obcích mají sbory alespoň 50letou historii.

Jako nejednotný se ukázal počet členů sboru v jednotlivých obcích, přestože všechny obce měly srovnatelný počet obyvatel. Nicméně výsledky šetření potvrzují, že i sbory o nižším počtu členů se zabývají celou řadou aktivit, stejně jako sbory větší.

V obci Ptení má sbor více než 100letou tradici a v současné době sdružuje 138 členů (viz oddíl 6.3). Taktéž zaštituje celou řadu kulturních událostí, akcí pro děti a vedle zásahu při požárech také pomoc v jiných nouzových situacích. V neposlední řadě se zaměřuje na vedení mládeže, a tedy předávání zkušeností novým generacím.

Anketa tedy prokázala, že činnost v obcích srovnatelného počtu obyvatel v okresech Prostějov a Olomouc zahrnuje podobné aktivity a takřka bezvýhradně má na podobu života v těchto obcích zásadní vliv. Výsledky korespondují také se situací v kraji Moravskoslezském (viz oddíl 5.1.2). Lze předpokládat, že podobných závěrů by bylo možné dosáhnout i v jiných krajích České republiky.

ZÁVĚR

V teoretické části práce bylo pojednáno o základních pojmech souvisejících s dobrovolnými hasiči v České republice, o jejich historii, legislativním ukotvení a dále byla rozebrána situace v zahraničí. V dalších oddílech byla popsána struktura sborů dobrovolných hasičů (SDH) v Olomouckém kraji, a zvláště pak v okrese Prostějov. Ukázalo se také, že podobná situace je i v kraji Moravskoslezském, v zahraničí pak nejvíce v okolních státech (Německo, Rakousko). Zvláštní pozornost pak byla věnována SDH Ptení, kde byl vedle historického vývoje vystižen také jeho význam z hlediska chodu života v obci. Teoretická část tak ukázala, že dobrovolní hasiči mají v českých zemích dlouholetou tradici a jejich přínos pro obce je velmi rozsáhlý.

V praktické části byly tyto informace doloženy na příkladech konkrétních obcí prostřednictvím uspořádané ankety. Anketa byla zodpovězena starosty celkem třiceti obcí v okresech Prostějov a Olomouc. Všichni starostové považovali činnost SDH za přínosnou pro chod obce. Převážná většina z nich uvedla, že tyto sbory zajišťují organizaci kulturně-spoločenských akcí a podílejí se na zabezpečení pomoci technického či organizačního charakteru (např. akce pořádané obcí či jinými spolky, odstraňování spadených stromů přes cesty, autonehody, pomoc při povodních, vyprošťování zvířat). Většina sborů také podle starostů věnuje zvláštní pozornost mládeži, jednak pořádáním různých akcí, jednak vedením hasičského sportu a zapojením do činnosti sboru samotného.

Zohledněním výše uvedených aspektů lze dospět k závěru, že se dobrovolní hasiči významně podílejí na prohlubování mezilidských vztahů a na udržování přátelské atmosféry ve vesnici. Vedle toho vedou mládež k smysluplnému využití volného času a fyzické aktivitě, což v době poklesu zájmu o tyto činnosti lze považovat za zvláště přínosné. Současně tak motivují nové generace k přebrání funkcí sboru, a tím zajišťují její zachování i do budoucna.

Hlavním problémem SDH je nedostatek financí, protože jsou většinou závislé na vlastních příjmech plynoucích z výdělků z kulturních akcí a z příspěvků od sponzorů, kterých je v současné době velmi málo. Argumentů, proč by činnost dobrovolných hasičů měla být podporována, je celá řada. V první řadě se jedná vůbec o největší spolky v České republice²⁶. Od ostatních spolků se odlišují jednak tím, že bývají hlavními nositeli obecního kulturního života, a také tím, že zahrnují prakticky veškeré věkové kategorie. Díky svému odhodlání

---

²⁶ V současnosti je u nás více jak 350 000 dobrovolných hasičů

k nezištné pomoci jsou navíc velmi oblíbeni i u ostatních spoluobčanů. Finanční podpora jejich funkce je tedy ideální náplní volební kampaně pro komunální volby.

Také význam zásahových jednotek sborů dobrovolných hasičů bývá často podhodnocován. Na převážné části území České republiky se při mimořádných událostech občanům dostane pomoci nejdříve od dobrovolných hasičů. I tyto jednotky se potýkají s nedostatkem financí, přestože jsou na ně v dnešní době kladeny stále větší nároky, protože jsou častěji vysílány k zásahům.

Jednotkám požární ochrany se každoročně podaří zabránit svými zásahy škodám jen při požárech okolo 10 miliard Kč ročně. Avšak nejvíce na tomto zabránění škod nakonec vydělávají pojišťovny, u kterých si občané pojišťují svůj majetek. Například každoročně vyberou na povinném ručení okolo 20 miliard korun, ale na škody vyplatí ani ne polovinu této částky. Proto tento důvod lze brát za logický argument, proč by měly pojišťovny ze svých zisků přispívat na obměnu techniky u JPO. Toto vícezdrojové financování je běžné v ostatních státech EU²⁷, u nás však na snahu změny zákona o pojišťovnictví negativně působí lobování a korupce těchto pojišťoven.

I když by měl systém protipožární ochrany fungovat normálně i bez vícezdrojového financování, u nás tomuto tak není. A to, i když legislativa stojí na straně dobrovolných hasičů, kdy předepisuje zřizovatelům (obecním úřadům) své dobrovolné jednotky náležitě vybavovat a podporovat. Institutem, který by měl jednotkám vůči zřizovatelům pomoci, by měla být jednotlivá Krajská ředitelství HZS, která jsou orgánem Státního požárního dozoru. (SDH Ptení, 2013)

K řešení problému podfinancování by se také daly použít příspěvky Evropské unie. Nicméně by se muselo apelovat na Regionální rady, aby v rámci jednotlivých regionálních operačních programů začaly vypisovat výzvy na podporu činností, které ve velké míře dobrovolní hasiči vykonávají, včetně snažení se o zmírnění legislativních zábran.

---

²⁷ Evropská unie

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INTERNETOVÝCH ODKAZŮ

Dobrovolní hasiči Olomouckého kraje. Olomouc: Olomoucký kraj, 2016. ISBN 978-80-87982-42-6.

HORSKÝ, Jaroslav. *SDH Zákupy 1850-2005: Kapitola: Historie hasičská*. Zákupy, 2005.

Krizová legislativa (soubor zákonů). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-627-9.

WALLINGTON, Neil. *Hasičské automobily & historie hasičství: světová encyklopedie: boj s ohněm a záchranné akce: 700 fotografií současné i historické hasičské techniky z celého světa*. 2. vyd. Přeložil Lumír MIKULKA. Čestlice: Rebo, 2010. ISBN 978-80-255-0407-9.

1880-1980: 100. výročí založení dobrovolného požárního sboru ve Ptení. Ptení, 1980.

Aktuálně: Informace pro veřejnost a členy sboru. *SDH Ptení* [online]. [cit. 2017-04-01].
Dostupné z: <http://sdhpteni.webgarden.cz/rubriky/aktualne>

Dobrovolní hasiči – JSDH a SDH. *Požáry.cz* [online]. 2011 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <https://diskuze.pozary.cz/dobrovolni-hasici/>

Dobrovolní hasiči. Fenomén pomoci „celou duší a celým tělem“. *Česká televize: ČT 24* [online]. 2013 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1093398-dobrovolni-hasici-fenomen-pomoci-celou-dusi-a-celym-telem>

Fotogalerie. *Fotogalerie Ptení* [online]. Ptení, 2016 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://fotogalerie.pteni.cz/fotogalerie->

Galerie, Akce. *Hasiči Ptení* [online]. Ptení, 2016 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://sdhpteni.webgarden.cz/rubriky/galerie-akce>

Hašení ve světě. *OSH* [online]. 2009 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <http://www.osh.cz/clanky.asp?skupina=3&clanek=722>

Historie sboru. *SDH Ostrava Kunčičky: Sbor dobrovolných hasičů od roku 1899* [online]. 2015 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <http://www.sdhkuncicky.cz/?p=62>

Historie. *SDH Ptení* [online]. [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <http://sdhpteni.webgarden.cz/rubriky/historie>

HZS ČR: Jednotky PO. *HZS ČR* [online]. [cit. 2017-04-01]. Dostupné z:

<http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx>

Metodika zřizování JSDHO. *HZS ČR* [online]. 2009 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z:

www.hzscr.cz/soubor/metodika-zrizovani-jsdho-2009.aspx

Německo: Dobrovolné hasičství v krizi – pomůžou kbelíky? *Rescue report: česko-slovenský záchrannářský časopis* [online]. 2016 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z:

<http://rescuemedia.cz/nemecko-dobrovolne-hasicstvi-v-krizi-pomuzou-kbeliky/>

Orgány a organizace SH ČMS. DH [online]. [cit. 2017-04-01]. Dostupné z:

https://www.dh.cz/index.php?option=com_content&view=section&id=2&Itemid=34

Posvěcení nového výjezdového vozidla Mercedes 8. 5. 2016. *SDH Ostrava Kunčičky: Sbor dobrovolných hasičů od roku 1899* [online]. 2016 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z:

<http://www.sdhkuncicky.cz/?p=111>

Právní předpisy. *SH ČMS* [online]. [cit. 2017-04-01]. Dostupné z:

https://www.dh.cz/index.php?option=com_content&view=category&id=68&Itemid=88

Rozšíření dobrovolných hasičů ve světě: Jakub Morávek, poznatky z cest. *Požáry* [online].

[cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <https://search.pozary.cz/?q=jakub+mor%C3%A1vek>

Účast Sboru dobrovolných hasičů Ptení na 150. výročí založení sboru v německém Vilshofen an der Donau. *Ptení: Ptenský zpravodaj* [online]. 2010 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z:

<http://www.pteni.cz/userFiles/zpravodaje/zpravodaj-4-2010.pdf>

Úvod do problematiky, přehled předpisů. *MV GŘ HZS ČR: Vzdělávací portál Jednotek požární ochrany* [online]. 2014 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: [https://www.hasici-](https://www.hasici-vzdelavani.cz/content/uvod-do-problematiky-prehled-predpisu)

[vzdelavani.cz/content/uvod-do-problematiky-prehled-predpisu](https://www.hasici-vzdelavani.cz/content/uvod-do-problematiky-prehled-predpisu)

Územní odbor Prostějov. *HZS ČR* [online]. [cit. 2017-04-01]. Dostupné z:

<http://www.hzscr.cz/clanek/organizacni-slozky-uo-prostejov-uzemni-odbor-prostejov.aspx>

Výroční zpráva SH ČMS. *SH ČMS* [online]. [cit. 2017-04-01]. Dostupné z:

<https://www.dh.cz/dokumenty/vyrocnizpravy/Vyrocnizprava-2015/vyrocnizprava-mail.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CAS	Cisternová automobilová stříkačka
ČHJ	Česká hasičská jednota
ČR	Česká republika
ČSFR	Česká a Slovenská Federativní republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
GŘ HZS	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru
HVP	Hasičská vzájemná pojišťovna
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	Jednotka požární ochrany
JSDH	Jednotka sboru dobrovolných hasičů
JSDHO	Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce
JSDHP	Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku
KSH	Krajské Sdružení hasičů
MHJ	Moravská hasičská jednota
MNV	Místní národní výbor
OLK	Olomoucký kraj
OSH	Okresní sdružení hasičů
OZ	Občanský zákoník
PO	Požární ochrana
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SH ČMS	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska
SSSR	Sovětský svaz

USA United States of America (Spojené státy americké)

ZZS Zdravotnická záchranná služba

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Mapa územního odboru Prostějov (HZS ČR, 2017).....	29
Obrázek 2: Znak SDH Ptení (SDH Ptení, 2008)	68
Obrázek 3: Prapor SDH Ptení (Hasiči Ptení, 2016).....	68
Obrázek 4: Slavnostní svěcení nového hasičského vozidla SCANIA (Fotogalerie Ptení, 2016)	68
Obrázek 5: Ukázka techniky dětem (rajce.net, 2016)	69
Obrázek 6: Ostatkový a maškarní ples pořádaný SDH Ptení 2016 (rajce.net, 2016).....	69
Obrázek 7: Účast SDH Ptení na oslavách 150. výročí založení sboru v německém Vilshofen an der Donau v září 2010 (rajce.net, 2010)	69

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Čas vyplňování dotazníku	42
Graf 2: Návštěvnost	43
Graf 3: Funkce dobrovolných hasičů v obci	44
Graf 4: Založení sboru	45
Graf 5: Počet členů	46
Graf 6: Spolupráce SDH s dalšími spolky v obci	47
Graf 8: Pořádání kulturních akcí	48
Graf 9: Vedení mládeže ve sboru	49
Graf 10: Pomoc dobrovolných hasičů s akcemi, které sami nepořádají	50
Graf 11: Jiná technická či organizační pomoc SDH	51
Graf 12: Jiná činnost dobrovolných hasičů než zásah u požáru	52
Graf 13: Spolupráce mezi SDH a obecním úřadem	53
Graf 14: Přínos funkce SDH pro obec	54

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Rozdíl mezi JSDHO a SDH (Požáry, 2011).....	31
Tabulka 2: Jednotka kategorie JPO III (Požáry, 2011)	31
Tabulka 3: Funkce dobrovolných hasičů v obci	44
Tabulka 4: Založení sboru	45
Tabulka 5: Počet členů	46
Tabulka 6: Spolupráce SDH s dalšími spolky v obci	47
Tabulka 7: Pořádání kulturních akcí.....	48
Tabulka 8: Vedení mládeže ve sboru	49
Tabulka 9: Pomoc dobrovolných hasičů s akcemi, které sami nepořádají.....	50
Tabulka 10: Jiná technická či organizační pomoc SDH.....	51
Tabulka 11: Jiná činnost dobrovolných hasičů než zásah u požáru	52
Tabulka 12: Spolupráce mezi SDH a obecním úřadem.....	53
Tabulka 13: Přínos funkce SDH pro obec	54

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Kompletní znění dotazníku	66
Příloha P II: Fotografie SDH Ptení.....	68

PŘÍLOHA P I: KOMPLETNÍ ZNĚNÍ DOTAZNÍKU

Dobrý den,

jsem studentem Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Prosím Vás věnujte několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku. Vaše odpovědi jsou pro mne velice přínosné.

1) Funguje ve vaší obci sbor dobrovolných hasičů?

- a) ano
- b) ne

Pokud zní Vaše odpověď ne, odešlete prosím dotazník. Pokud je Vaše odpověď ano, pokračujte prosím ve vyplňování.

2) Kdy byl založen?

- a) před méně než 50 lety
- b) před 50 až 100 lety
- c) před více než 100 lety

3) Kolik má členů?

- a) méně než 50
- b) 50 až 100
- c) 100 a více

4) Spolupracuje SDH i s dalšími spolky u vás v obci?

- a) ano
- b) ne

5) Které z těchto kulturních akcí pořádají dobrovolní hasiči ve vaší obci?

- a) plesy a zábavy
- b) dětské dny a akce pro děti
- c) soutěže (např. útok, štafeta)
- d) žádnou

6) Vedete ve sboru mládež?

- a) ano
  - b) ne
- 7) Pomáhají dobrovolní hasiči se zabezpečením i jiných akcí, které sami nepořádají?
- a) ano
  - b) ne
- 8) Provádí SHD i jinou technickou či organizační pomoc (např. dovoz vody na tábor, čerpání studny)?
- a) ano
  - b) ne
- 9) Jakou jinou činnost provádí dobrovolní hasiči kromě zásahu u požáru?
- a) likvidace spadných stromů
  - b) pomoc při povodních
  - c) vyprošťování zvířat
  - d) zásah při autonehodě
  - e) žádnou
- 10) Považujete spolupráci mezi sborem dobrovolných hasičů a obecním úřadem za dobrou?
- a) ano
  - b) ne
- 11) Myslíte si, že funkce SDH je přínosem pro vaši obec?
- a) ano
  - b) ne
  - c)

Moc děkuji za Váš čas strávený vyplňováním tohoto dotazníku. Vaše odpovědi mi pomohou k vytvoření praktické části mé práce.

Přeji hezký den,

Pavel Soldán.

PŘÍLOHA P II: FOTOGRAFIE SDH PTENÍ

Obrázek 2: Znak SDH Ptení (SDH Ptení, 2008)

Obrázek 3: Prapor SDH Ptení (Hasiči Ptení, 2016)

Obrázek 4: Slavnostní svěcení nového hasičského vozidla SCANIA (Fotogalerie Ptení, 2016)

Obrázek 5: Ukázka techniky dětem (rajce.net, 2016)

Obrázek 6: Ostatkový a maškarní ples pořádaný SDH Ptení 2016 (rajce.net, 2016)

Obrázek 7: Účast SDH Ptení na oslavách 150. výročí založení sboru v německém Vilshofen an der Donau v září 2010 (rajce.net, 2010)